

Tartu Riiklik Ülikool
Üldise Ajaloo Kateder.

Saksa Demokraatliku
Vabariigi põllumajanduse
areng aastatel
1949 - 1959.

(Diplomitöö)

VII kursuse mittetata-
sionaarne üliõpilane

Kivastik, Arsenja

Tartu 1960.

Piszejuhatus.

Saasa Demokraatliku Vabariigi on üks
 riikidest, mille rahvad on järsidavalt lah-
 ti ütlenud kapitalistlikust režiimist ja
 asunud üles ehitama sotsialismi oma
 kodumaal, maal, kust on võrsunud
 inimkonna suurud juhid ning teadust-
 ku sotsialismi rajajad Karl Marxi
 ja Friedrich Engels.

Saasa Demokraatliku Vabariigi
 majanduse, kultuuri, hariduse ja rõi-
 kidele teistele elualadele on tehtud suu-
 ri edusammusid. Saasa rahvas on näe-
 danud, et ta on alati valmis võitlus
 töökauglastigudega oma vaba kodu-
 maa ühvaangus.

Elitute ajaloobaste kuuvi kesk-
 punktis on olnud SDV-i põllumajam-
 duse arengu probleemid. Käsitlenist on

leidnud kõik põllumajandusse puutuvad küsimused. Nende majandusloome ai na poliitilise tähtsusega küsimuste lahendamise on andnud võimaluse parunini mõista töölise ja talupoegade liidu tekkimist ja selle edaspidist tugevumist Sotsiaals-Demokraatlikus Vabariigis.

Käesoleva diplomiteo nomärguse on käsitleda Sotsiaals-Demokraatlikus Vabariigis põllumajanduse arenguproooodi aastatu 1949-1959. Autor on valinud nimetatud aastate käsitlemise selupärvast, et just sellel perioodil teinud suurid muutused sotsialismi-aste majamises SDR-s.

Töö kirjutanuise on lähtunud Sotsiaalsamaa sõjause ja Teda-Sotsiaalsamaa sõjajärgse perioodi põllumajanduse küsimuste lahendamisest. Üldjoontes on käsitletud need muutust, mis leidsid out märgitud proooodidel Sotsiaalsamaa põllumajanduses ja nillede käsitlemine ai vajalik selleks, et parunini mõista Sotsiaals-Demokraatlikus Vabariigis põllumajanduse arengut üldse.

4

Töös on käsitletud kõiki põllumajanduse
tähtsamaid küsimusi: nii põllukultuu-
ride kasvatamise kui ka saagikuse tõt-
mise küsimust, karjanarvatuse laenda-
mise kui ka loomade produktiivsuse
suurendamise küsimust ning MTY-de
asotähtsust põllumajanduse arengu
künnendamisel.

Töös eravald käsitlemist ka SSKP
KK ja SDV valitsuse otsused ja määru-
sed põllumajanduse edasisi arengu
kohta.

Suur osa tööst on pühendatud
põllumajanduslike tootlike kooperatiiv-
ide ja nende arenguküsimuste lahun-
damisele.

Töö on uis ehitatud praktikki-
de kaupa. Vastavalt käsitletavale põllu-
majanduse perioodidele ja kasutatud
materjalile iseloomul, on aga üksikud
praktilised ehitatud uis erinevalt.

6 esmääruga uisile tösta ühisnute
aastate suurimat asotähtsust põllu-
majanduse arengus on tihne ja kolmas
praktikku uis ehitatud aastate pärgi,
misjuures on ühe aasta ühisnute
kirjeldamise järel arva teodud ka selle

täitmise tulemused. Väljandas praegises
on aga arvestatud üksikute põlluma-
jandusharude ühisandmeid ja plaani täit-
mise tulemusi kogu ühe aasta jooksul
perioodil.

Töö kirjeldamise aluseks on võetud
SPLP kongresside otsused, SDV valitsuse otsu-
sed, materjalide kogud, teaduslohud
toised, perioodilised väljaanded ja
ajalohud. Keenidest nendest on ära
kasutatud su osa, mis kaevab vahi-
tult SDV põllumajandust.

Põllumajanduse varajasema
perioodi väsitumisele oli suureks abiks
Wilhelm Piecki "Kogitud toised", mis
leidub materjali maareformi läbiviimise
kohal. Ida - Sausamaa põllumajanduse
olukorrast enne ja pärast sõda annab
põhjaltku ülevaate G. G. Kotov toises.
"Agrarisektid ja agrarisektorm Sausa-
maal" ². Aruannete faatide abil on
lahendatud Sausamaa maareformi
läbiviimise küsimus.

1) B. Тук, Устройства промышленности,
Москва, 1956

2) Г. Г. Котов, Аграрный сектор и
земельная реформа в Германии, Москва
1956

SDV - s. põllumajanduslike kooperatiivide loonise küsimuse lahendamise kohta on suurb hulgal materjali saadud W. Ub-richti nõust, mida ta pidas SDÜP I kongressil. 1) Teistest allikatest on suureks abiks oleud „Rahvamajanduse planeerimine SDV-s“ 2), pastavate aastate materjalide kogumised rahvademokraatia maade arengu kohta. 3) j.t.

Kõik need üldtoodud mi ra mi- janduse loetelus äratoodud materjalid olid suureks abiks töö koostamisel. Selle- tõttu oli võimalik töö koostamisel na- sutada diagramme, uua sise titaati, võrdlavad arvu, ja fotokopieid.

Raskuseks töö kirjutanisel ar- su, et mitmed autorid, väsitludis ühte ja sama sündmust teatud perioodil on toonud ära väga erinevad andmed.

-
- 1) В. Убрихт, Борьба за мир, за победу социализма, за национальное хозяйство Германии превращенной как миропродукторою демократического государства, Москва 1918.
 - 2) Планирование народного хозяйства ГДР Москва 1952
 - 3) Развитие экономики страны народной демократии (Обзор за 1953, 1954, 1955, 1956, 1957 1958)

I

Põllumajanduse olukord mõnast sõja lõpust ja agraar- reformi Ido - Saksa maal.

Saksamaa, kui üks suurimaid riike
läks kapitalismi arengule hiljem kui
teised Euroopa riigid. Veel kaua säi-
lisid peodalsed igandid maa ma-
janduses, miti aga põllumajanduses.

Saksamaa põllumajandus oligi võr-
reldes tööstusega \bar{x} sajandil suhteli-
selt vähem arenenud. Kuid mida rohk-
em kasvab tööstus, seda enam hana-
ti põllumajanduse arengule nõhku pane-
ma, sest paljusid põllumajandussava-
dusi kasutati toorainena üha laiene-
vate tööstuste.

Põllumajanduse arengutempo mõne-
võrra kiirendas 30-ndate aastate lõpul
ka sõja ettevalmistamine, milgi se tei-
mus arenkate saava väiketalupoegade

ekspluudeerimise tule.

Laotuks hüglasruumate sammudega arenes põllumajandus pärast sõda Ida-Saksamaal, kus Venemaa Pöjälise administratsiooni abiga ning Saksamaa Kommunistliku Partei initsiatiivil viidi läbi suured demokraatlikud ümberkorraldused saksa külas. Plastatud muudatused vastasid täielikult saksa rahva huvidele ja said aluseks põllumajanduse edaspidiselle demokraatlikule arengule. S. a. S. Demokraatlikus vabariigis.

Käsitledes põllumajanduse olukorda S. a. S. Demokraatlikus vabariigis, tuleb lähtuda kõigipoolt nendest iseloomulikest joontest, mis olid omaaegselt sõja-else Saksamaa põllumajandusele ja Ida-Saksamaa põllumajandusele pärast sõda.

Kogu kapitalismi arengumise perioodil oli saksa küla iseloomulike laostumise protsessi talupoegade hulgas. Alguks oli see üsna kiire, hiljem kulgis aga mõnevõrra nõrgemal kujul.

V. I. Lenin, käsitledes talupoegade olukorda oma artiklis „Agrarismuse teise isialgne visand“, näitab, et kapitalismi perioodil on omaaegselt kindlad

maavaldajate grupid. Ajaloolaane G. G. Kotoo aga näitas, et need V. J. Lühini seisukohad on täiesti kasulamad ka Lääsmaale. Nii alid iseloomulikuud Lääsmaale kapitalismi perioodil järgmised maavaldajate grupid:

1. Proletaarsed majapidamised.

Need alid niisugused majapidamised, kus oli kuni 2 ha maad. Vähe maa ei suutnud talupoja perekonda toita ja seetõttu pidi see perekonnaliikmeid väljastpoolt ülalpidamist kannima. Enamused neidest töötasid palgatiislikena.

2. Talupoeglikeud majapidamised.

Need hulka kuuluvad majapidamised, kus oli 2-20 ha maad. Niisugused majapidamised alid iseseisvad. Talupoeglikeud majapidamised jagunesid omakorda:

a) Väikemajapidamised. Neid all mõeldakse üksitalupoegi või rentnike, kes omasid vähe maad ning võisid ise oma perekonnaga ära hoida põllu. Need majapidamised kergeti proletariseerusid.

b) Keskmajapidamised. Maavaldus ulatus neidel 5-10 ha-ni, kusjuures

kus mõned nendest kasutasid palgalist tööjõudu.

c) Suurmajapidamised. Neid iseloomustab laialdane palgatalitiste töö kasutamine. Maavaldus ulatus nendel 10-20 ha-ni. "See on nõige mehharuulsem kodanluse kiht, oles revolutsioonilise proletariaadi kõige otsesemaks vaenlaseks".¹⁾

3. Kapitalistlikud majapidamised. Need on rüsuüksed majapidamised, kus maavaldus ulatub 20 ha-ni ja rohkem. Need omakorda jagunvad suur- ja rüsu-kapitalistlikuks majapidamiseks. Eraldi grupi moodustavad veel jünkrute majapidamised.

Rüsuüksed grupid olid tekkinud juba 1924. aastal, sellistena säilisid nad veel 1933. aastal ja jäid eksistevima ka 1939-ndaks aastaks.

Ragu uspeel selgus, kasutasid paljud majapidamised palgalist tööjõudu. Neid kasutati kas ajutistena või ajalistena. Kui palju aga kasutati üldse

1) Lenin V. I. Teosed v. 31 lk. 132.

palgatoölisi, selgub järgnevalt tabelist. 1)

Aastad	Palgatoölise arv (tuh.)		
	olalised	ajalised	kokku
1925	3205,9	987,0	3292,0
1933	2044,0	825,7	2899,7
1939	1936,0	808,4	2794,4

Põllutoölise arvu vähenemine ei tähendanud mitte seda, nagu oleks põllumajanduse kapitalistlik iseloom nõrgenenud. Vähenemine oli tingitud järgmistest põhjustest:

1. Põllumajanduses võeti tarvitusele meetmed, mis vallandasid tahtud hulga inimtsõjenduse

2. 1929-1933. aastate kriisi ajal paljud suvemaavaldajad ütlesid põllutoölisele ühe tema koha.

Suga jäi töötada palju inimesi. Nad välgisid, muutusid kodutuks. Et olu-

1) Т. П. Комов, Аграрные отношения и землепользование в Тихоокеанском крае 1956 г. л. 89.

korvast välja pääseda, usutas valitsus töölisaagrid. Täoline, sellens, et mitte nälga surra, pidi oma tööjõudu müüma odava hinnaga. Töötute arv aga kasvas.

1933. aastal leendati juba 326000 töötut, milline arv hiljem tunduvalt suurenes!

Fašistliku režiimi kehtestamisega talusamaal muutub olukord veelgi halvemaks. „Fašistlike poliitika, mille umärgus oli suurendada põllumajanduse tulukust, oli seotud maside eutamine olamisse poliitika, põllumajanduse alal töötajate intensiivse ekspluatatsioonise ja talupoegade nüseumisega“²⁾ ütleb Kutiinski.

1925-1933. aastate vahemikus vähenes majapidamiste arv, mis omasid maad 2-5 ha 71900 majapidamise võrra või 8%, 1933. aastast kuni 1939. aastani aga 46100 majapidamise võrra või 5,6%. Keskmiselt aasta kohta vähenes majapidamiste arv 8400 majapidamise võrra.³⁾

Ka talupoegade elatustase halvenes. Briti oli see halb 1932. aasta kriisi ajal.

1) Т. П. Комов, Аграрные отношения... л. 98

2) Ф. Курицкий, Ущербная украинская земля в Гитлеровской России, Москва, 1949 л. 357.

3) Т. П. Комов, Аграрные отношения... 108

1938. aastal olukord mõnevõrra paranes, kuid ei muutunud veel normaalseks.

Paljud talupidajad ei suutnud kasvatada enam neidki väheseid loomi, keda nad varem omasid. Sellepärast alid nad sunnitud loomi hävitama. Nüüsi jäid paljud majapidamised ilma loomadeta. Alljärgnev tabel selgitabki, kui palju majapidamisi ei omanud loomi.¹⁾

	Majapidamiste gruppide üldpindala			
	2-5 ha		5-10 ha	
	1933	1939	1933	1939
Majapidamised				
üldse loomadeta (%)	8,7	11,3	2,7	3,6
lehmadeta (%)	9,2	12,2	3,1	3,9
sigadeta (%)	16,6	20,0	8,0	8,5

Nagu tabelist selgub, vähenes just needes majapidamistes loomade arv, kes oli vähem maad.

Fašistliku režiimi lõppvaastatule

¹⁾ Т. Т. Комов, Аграрные отношения... л. 109

muutunud talupoegadele või väljakannatanatuks. Seda ei salga na ajalised, kus talupojad nurdavad oma kasutit. Nii löi ajalikk "Deutsche Volkszeitung" ära oma veergudel ühe talupoja kirjutuse: "Meie ei ole inimesed, meie allme vaid härad künni jaoks." Ajalikes "Völkischer Beobachter" 8. jaanuaril 1939. aastal kirjutas talupoeg: "Kui meile, mees- ja naistöolistele ei tule kergendust, siis lähemal ajal ei ole enam meid ega meie lapsi." 2)

Saksamaa põllumajanduses enne Teist maailmasõda oli iseloomuliku se, et enamuse väiketalumajapidamisi muutus politaarseteks majapidamisteks. Prob küll mainima, et 1933. aastani talumajapidamiste arv suurenes, kuid 1939. aastal hakkab vähenema. Seda näitab se, et 1939. aastal loodud 1456 uut talundit moodustas ainult $\frac{1}{6}$ 1932. aastal loodud talunditest. Kuid nende maa- valdus oli endistest kaks korda suurem.

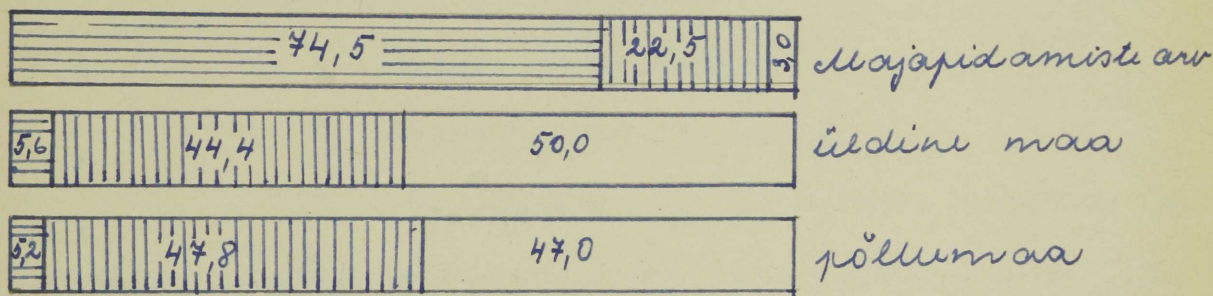
1) "Современное состояние хозяйства"

№ 9 1941 lk. 63

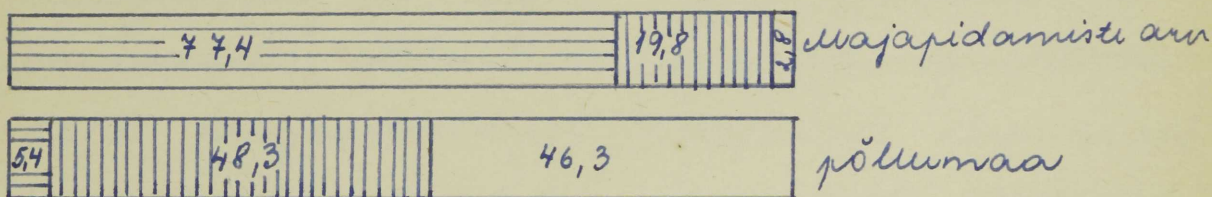
2) vt. T. P. Kromb, "Архивные материалы..." lk. 110

rem. 1) Nisugustus mõisatus hakkati kogu ma-
 le sõja algust kasutama tööjõuna sõ-
 javange, kuna nisuguni tööjõud oli
 odav. Seda, nisuguni oli Pausamaal
 üksikute maavaldajate gruppide ja mu-
 de maa suuruse vahel 1933. aas-
 tal ja 1939. aastal, näitavad alljärg-
 avad diagrammid. 2)

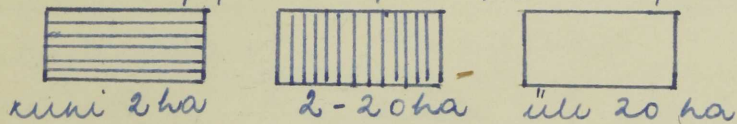
1933. a. %

1939. a. %

Prolet. majap. Talup. majap. Kapital. majap.

Süt järeldeb, et päriselt on seegi
 algaastail oli proletaarsid majapida-

1) F.O. Kymenlaakso, Usmo ja Yrjölä... lk. 362

2) T.T. Komsa, Arvaste ohtu... lk. 117

misi 74,59%, kuna põllupind moodustas ainult 5,6% üldisest Lausamaa põllupinnast 1933. aastal. Enne Teist maailmasõda oli proletaarsid majapidamisi juba 77,4%, aga põllupind suurus ainult 0,2%. Tähelepanelikult suurmaavaldajad kaevavad endile väiketalu- ja maavalduse ja tõrjusid välja väiketalu- ja suurtalu üldisest tootmisest. Selleks olid olemas omaid põljud:

1. Suur võistlus.
2. Rendijõu arang
3. Suured rahalised kursused

oma majapidamise korraldamiseks ja saagrusi tõstmiseks. Kui võrrelda onnavahe väiketalu- ja suurtalu- ja majapidamisi, kusjuures aluseks võtta saagrus, saame järgmised andmed. 1)

to ha-kt

Majapidamised	Saagrus		Väljalüps ühe hekta kohta
	teravili	kartul	
väikesed	18,8	126	1924
suured	23,5	145	2813

1) T. T. Komov, Agrarise ohtu... lk. 122

Sega kapitalismi areng viis talupoja laostumiseni ja ekspluaterimise suurenemiseni.

Hitlerliku sõja alguseks oli jünkrute majapidamiste arv tunduvalt kasvanud. Sellel ajal loendati juba 41751 jünkrute majapidamist, milledest igaüks omas üle 100 ha maad. Üldine maavaldus ulatus aga 20,3 miljoni ha-ri. See moodustas 38% roogu põllumajanduslikust maast.¹⁾

Kui aga vaadelda ja võrrelda kariloomade arvu 100ha põllumajandusliku maa kohta, Brandenburgis 1939. aastal, siis selgub järgmisest:²⁾

	Lüpsiloomad	sead	kanad
Mõisamajapidamised	15,5	28,5	31
Taludemajapidamised	52,6	89,8	338

Sega riskimine loomade arv taludemajapidamistes oli tunduvalt suurem mõisamajapidamistes kavatatavast loo-

1) В. Тук, Избранные произведения. Москва 1956 лк. 206

2) В. Чубриков, К истории новейшего времени. Москва, 1957 лк. 205

made arvust. Põhjus seisus selles, et suur-
maavaldajad ei ulistanud karjamajanduse
arundamist, sest see majandusliku
hõudis suurimat töökuulu. Töökuulu suur-
venemine tähendas aga väljamineku
kasvamist, aga suurmaavaldaja pu-
hastulu sularõid vähenes. Sellepärast
kasvatati peamiselt põllukultuure, kuna
karjamajandusele pöörati vähem tähele-
panu.

Enne Teist maailmasõda oli määr-
gata tehnika kasutuselevõtmist ja seda
ennekõike suurmaavaldajate vajajada-
mistes. Masinate kasutamise põlluma-
janduses oli tingitud sellest, et piisiti väi-
malikult väikese tööjõukuluga harida
dava maa. Masinad olid alguses väike-
sed, kuid küllaltki kallid. Sellepärast
väike- ja keskjalupoolg endale masinat
osta ei jäänud, väikimata proletaar-
sette majapidamistest.

Masinate valdamise asar oli väga
kujunenud järgmine nõrd: talumajandused
0,5-2 ha maavaldusega ei omanud mingisuu-
guseid põllutöömasinaid, 2-5 ha taludes osteti
põllutöömiste 2-3 püu peale, 5-20 ha-ta-
ludes olid almas igaüks omaid põllu-

tööstad, suuremates taludes kasutati aga juba traktoreid.

Tähtis koht põllumajanduses oli hobusekasvatusel. Ka siin paistab saksa külas silma suur ebavõrdsus. Tavaliselt majapidamistes, kus maa suurus ulatus kuni 5 ha-ni, puudus hobune. Aga selleks, et harrida maad, pidid nad laenama tööloomi suurmaavaldajalt või harrida põldu lühmadega.

Põllukultuuride kasvatamise asaosas peab mainima teraviljakasvatust. Eriti kasvatati nisu, mis läks müügis turule. Aga ka söödaviljakasvatusele pöörduti suurimat tähelepanu, kuna loomakasvatuse lausamisel oli hästi arenenud.

Tähtsat kohta saasa külas on kasvatatud kartulikasvatust. Kartulikasvatusega tegelised peamiselt kõik majapidamised. Suuremalt osalt kasvatati kartulit teerainena tärklise ja viinatööstusele ja nende eest maksti head hinda.

Teiste tehniliste kultuuride asaosas peab märkima seda, et nende kasvatuse oli peamiselt seondunud üksikute vajadustega ja eriti nende koh-

taduse, kus olid alles kasvaks vaja-
likud tingimused. Nii näiteks kasvatati
suhkruputi suures hulgal Laksis ja Lile-
sias.

Briti suurt tähtsust saava külas
omas loomakaratus. Sellepärast on ka
loomade, et $\frac{2}{3}$ kogu põllumaad oli söö-
dakultuuride all. Nii näiteks 1939. aas-
tal kogu põllupind oli jaotatud järg-
miselt: ¹⁾

söödakultuuride all 64,4 %

põllukultuuride all 32,2 %

aianduse all 3,4 %

Tähtis oli ka see, et loomade ar-
vu pidevalt suurendati. Heid looma-
de arv ei kasvanud igasugustes maja-
pidamistes. See tempo oli omase vaid
suurmajapidamistes, kuna selles olid
olemas vajalikud tingimused. Väikemaja-
pidamistes loomade arv isegi vähenes.

Samal ajal, kui suurmaavaldaja ri-
kustus, jäid talupojad ikka vaesemase
olukorda. Paljud talupojad olid sunni-
tud oma majapidamise nõgade kattus

1) T. T. Kromb, *Arpapruse omrooukud...* lk. 143

ära miinima, ise aga muutusid kodutuks. Saksamaal nimetati neid õnnetuid inimesi „jooksiinuks“. Kodanlik statistika ei avalda andmeid selle kohta, missuguste tingimuste juures tekkisid jooksiinud. Kuid on iseenesest mõistetav, et seda tingis rasketala rihistumise protsess.

1939. aastal päästis Saksamaa valla Teise Maailmasõja. Sõda lõi suuri kannatusi paljudele rahvastele. Sausa talupoja elu muutus niid uulgi halvumaks. Mehed mobiliseariti sõtta, hobused uõeti ära sõjatarvitusel. Põlde ei saanud enam endiselt harida. Nad jäid sööti. Põllutöömashinad läksid katki ja olemasolevaid ei saanud kütthaine puudusel tarvitada. Selle tõttu juba sõja teinistel aastatel langes tunduvalt söoviljakus. Vähenes ühiskaritud põllupindala ja koos sellega ka kariloomade arv.

Hilvei anastuslineid plaanid ulatusid väga kaugile. Piirdes ära kasutada maapuuduses alvaid talupoegi ja põllutöölisi oma anastusleku sõja pidamiseks, lubas ta luua 798 uut talu idas allakaiditud rahvaste maade arv!

1) B. Tük, Uzõpansine ... lk. 207

riisuguni agraripolitika ja anastusloka
sõda viisid põllumajanduse langusele
ja riisusid üle teidudainete kriisi.

Hitlerlik S.ausamaa lahendas oma
teidudainetepeuduse probleemi okupuei-
tud maade arvelt. Gulgaliselt aeti ära
vallutatud riikidest kariloomi ja uuti
vilja, mis ei läinud aga nõelgivatell ta-
lupoegadele, vaid anastusloka sõja pida-
mises.

Paljud põllumajanduslokaud rajoo-
nid sattusid hiljem lahingukurisesse.
Sealsed inimesed alid sunnitud oma
kodukooha mäha jätma ja asuma ela-
ma teise rajooni, kus suure vaevaga
leidsid endile varjupaiga. Selga muu-
tis Hitler oma anastussõjaga miljonid
saksa talupojad kodutuks krigisteks.

Sõja lõpul 1945.aastal märsti
kuul andsid hitlerlased väija määru-
se masinate, kariloomade ja ehiluste
hävitamise kohta sõjapürrkonnas. Sellega
lootsid nad tõkestada Nõueoqude arme
võidukat edasilükkumist. Nii hävitati
muluga paljud põllumajanduslokaud ma-
sinad. Kariloomad aga aeti eände-
jookvate junkrutega kõvasa.

nõukogude okupatsioonivõim.²⁾

Laksamaa edasine saatus otsustati Potsdami konverentsil. Siin nähti ette, et Laksamaa tuleb täielikult demokraatiseerida ja demilitariseerida. Nähti ette igasuguse sõjapotentsiaali kaotamist. Need otsused olid kooskõlas rahu tagamisega Euroopas.

USA ja Inglismaa kirjutasid küll alla Potsdami dokumentidele, kuid tegelikult olid nende jõud suunatud rahva tahte vastu. Ei olnud veel kuivanud tšint Potsdami kokkuleppe dokumentidele, kui algas vastuvõetud otsuste sabotaaž. Nüisugune

²⁾ Põhivõim konverentsil 1943. aastal ja hiljem Jalta konverentsil 1945. aastal J. V. Stalini andis nõusoleku, kohustudes kolme kuu jooksul pärast Laksamaa üle võidu saavutamist astuma sõtta Jaapaniga. 8. augustil 1945. aastal Nõukogude Liit kuulutas sõja Jaapanile ja üks viimase kiirsti kapituleerumisele. 2. septembril 1945. aastal Jaapan kirjutas alla kapituleerumisaktile. Sellele on siin su, et kuni selle ajani ameerika generaalsaadap teatas välja 1946. aasta kevadise koalitsiooni plaani.

vaenulikkudegevust, mis ohustab rahu ja ei võimalda Lääne-Eesti rüütmist, ajavad läänuseimud tänapäevani.

Ida-Lääne-Eesti piiri paigutamisega oli kõigi tähtsamaks ülesandeks elanikkonna varustamine teiduväinutega. See omakorda olis sügisisest saagikoristamisest. Need olid inimestele eluliselt kõigi tähtsamaks küsimusteks. Peab märkima, et süübi tuli võidelda rahul meel - sügisis- tööd õiglaselt läbiviimise ust ja rahva- vaenlastega, kes nüüd alustasid oma aktiiv- set tegevust. Peajärgid neist peegeldasid oma- valitsuse organisatsiooni ja tekitasid seal- tõsist rahju rahvale.

Kohalike omavalitsuse organisatsiooni loo- misel tulid küla elanikkudelle appi töö- lised linnadest. Koostööks selgitati, kes oli tegelik sõja laktipäästja ja kes on rahva suurim kannatuses siin. Nii- said talupojad varsti aru, et nemad ise ongi peamised omal maal.

Wagu ikka rasketele aegadele, õitses ka Lääne-Eesti piiri sõda spekulatsi- on ja „must turu“. Suur osa teiduväin- tist külas läks „mustale turule“. Tõusid- tunduvalt teiduväinete hinnad. 50 kg nisu

maksis 1000 marka." Kostiumi ust uõis vahetada kott kartulid. Kõige sille läbi rikastusid kulakud ja spekulandid. Et lahendada kõiki neid küsimusi, tuli tõsta talupoegade initsiatiivi külas. Berliini ja Dresdeni nõupidamistel miinorite märkis, et "looduskatastroofi kõige suuremaks põhjuseks oli hitlerite politika"¹⁾

Puuvähi abi kohtades asulasid sõjako-mandandid. Kões saksa kommunistidega sõitsid nad külla ja pidasid nõu talupo-gadega. Külas oli tarvis luua nüüsguue kord, mis tunis rahva huvi. Nõupidamis-te otsused olid kokku võetud nõukogude sõjalise administratsiooni määruses 18. juu-nil 1945. aastal. Neudes nähti rõõgpraktetti kindlalt hindade ja norminohustuste kind-laksmääraramist. Norminohustusi ei määra-tud mitte ainult maa järgi, vaid arus-tati ka talupoja üldist olukorda. Toodus-tusi tehti invaliididele ja paljuelastilistele puukondadelle.

Uue süstemi khtustamisiga oli pan-

1) B. Yusopusem, K uemopue ... lk. 129

2) samas lk. 130

dud alus tuu laenuemisele. Põllumajandused saadavad ülejäägid võis talupoegade vahel vahetult rektiivalt üldiste hindade alusel. Kasulik oli see kogu elanikkonnale, sest mida rohkem produkti läks tuu-
 lu, seda kiiremini laendati linnadele toiduküsimus. Sellisel viisil said linnala-
 nused lisa nendele produktidele, mida anti toidukaartide järgi.

Kogu külaelu korraldamisel põhines nõuogudemaalt saadavatele kogemustele. Tänu sellele suvunis varsti põllumajanduse tootmine. Viimane andis võimaluse igasugustele raskustele vaatamata varustada elanikkond toidukaartidega.

Vaatamata sellele, et uus süstema põllumajanduses oli sisse viidud õrgalt, isinus saagi koristamisel siiski suuri raskusi. Põhjõudu oli vähe, sedasama võib öelda ka tööloomade ja varinate kohta. Et saak koristada võimalikult kiiresti ja kadudita, tuli mobiliseerida viljakoristustöödelle kogu rahvas. See võis edukalt toimuda vaid linna abiga - talupoegade ja tööliste kollektiivsel tööel.

Demokraatlikud jõud sekkusid koristustööse täie tõsidusega. Kommunistlik

partii ja ametiühingud kutsusid üles kogu maa rahvast koristusöödele. Sellisest uski väga tähtis kasvatusmoment. Talupojad nägid, et just kommunistid näitavad õige te kaskuste ülitamiseks. Loodi saagikoristuse komited. Pöölised tehastes aitasid remontida põllutöomasinaid ja valmistasid vajalikku inventari koristuses. Pöölise-metallistide ametiühingu organisatsioon Berliinis märkis: "Iga viljapala - see on leib ja seda tuleb koristada. Talupoegadele ja töölistele ei jätke koristamiseks inventari: on tarvis viikateid, siipe labidaid, diise, Berliini metallistid, üsime ja plame need sellis abistama!"

Saagikoristamisel aitasid kaasa ka nõukogude sõjamehed. Samuti anti bensüini masinate kütteks.

Augusti lõpul tehti viimised kokkuvõtted. Vaatamata suurtule kaskustele ja ebasoodsale ilmastikule, olid koristusööde lõpetatud 20. augustil 1945. aastal. See oli demokraatlike jõudude suure võit.

1) B. Yusupov, K uemopuu... lk. 135.

Si olud mitte ainult päästetud vili, vaid uued, demokraatlikud organid näitasid suurt algatusvõimet ja kindlat tahet. Siin kujuneski saksa rahvalooliste ja talupoegade suur ühtsuse idee, mis elab saksa rahvas tänasini.

Ida - Saksamaal suure poliitilise ja majandusliku tähtsusega pärast sõda oli demokraatliku maareformi läbiviimine.

Saksamaa põllumajandusele oli oma ke üldse mahajäänud sennimaine usum. See vajatas oma pitseri ka riigiaparatsioonide, kultuurielude ja rahvavalitsuste teadusele. Ja et saksa inimesed just maad poliitilises elus etendasid esmajärguliseks, siis selle reaktiivse klassi likvideerimiseks pidi läbi viidama maareform. Maareformi läbiviimine ei tulenenud sellega mitte üksi rahvavalitsuste maata- ja vähese maaga talupoegade elulistest vajadustest, vaid omas suure poliitilise tähtsuse. Ainult suurmaavalitsuse hävitamisega oli võimalik hävitada suurmaavalitsajate üsim.

Maareformi läbiviimise initsiaatoriks sai Saksamaa Kommunistlike Partei

tei. Oma programmilises deklaratsioonis
 11. juunil 1945. aastal nägi partei ette
 ilmtingimata loovidurida suurmaswa-
 dus ja anda maa talupoegadele. Kuni
 Laksamaa Kommunistliku Partei ja Lau-
 samaa Sotsiaal-Demokraatliku Partei
 ühinemisele oli mõlemal parteil ühis-
 andeks lähendada agrariaanisimus, kuid
 siis, kui toimus mõlema partei ühine-
 mine, sai maakisimuse lähendamise
 Laksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartii
 üsimeks ülsandeks!

Laksamaa Kommunistliku Partei õpe-
 las, et maareform peab läbi viidama
 võimalikult lühikese ajaga, mitte andes
 junkrutele võimalust provokatsiooniks.
 Edasi märgitakse partei otsustes, et kui
 kõik talupojad rakendavad oma jõu
 selleks, siis põhilised ülsanded selles asjas
 viiakse läbi juba oktoobriks.

1) Põhise Laksamaa Sotsialistliku Ühtsuspar-
 ti - moodustati 21-22 aprillil 1946. aastal tei-
 munud LKP ja LSP kongressil Berliinis.
 Seda kongressi nimetati uel ühinemiskong-
 ressiks.

"Maaripormi läbiuimise eesmärgid seisuvad selles, et taastada Saksa maal demokraatlik ümberkorraldus ja hävitada naatsiaoniliste, rahvavastaste jõudude poliitiline ja majanduslik võim, kes juba paljusid nördi päätsid valda sõja, mis tekitab häda ja viletsust. Meie, kommunistid, võitleme alati selle eest, et meie rahvas elaks rahus ja sõpruses teiste rahvastega, et tööliste elus garanteeritud nende elulised vajadused!"

Maaripormi läbiuimise ettevalmistamise prioridil tekkis mitmesuguseid ettepanekuid ja arvamusi. Mõned arvasid, et tuleb NSV Liidu sovkhooside ja kolhooside uskujel luua rohkem suured majandused. V. Ulbricht aga märkis, et ühiskondlike majanduste asutamine on enneaegne, kuna inimuste teadlikkus sellel ajal ei ole veel arenanud nii kaugele. Peale selle puudusid suurmajandite jaoks tarvisminavad masinad ja loomad. Puudusid ka suurmajapidamiste juhtimiseks vajalike kogemustega inimesed. Inspektorid, kes varum tu-

1) B. Iluk, Угоспранство промышленности... lk. 215

nisid junkruid, ei sobinud sotsialistlike majandite juhtjaks. Tähendab - puudusid nii subjektiivsed kui ka objektivesed tingimused sotsialistlike majandite loomiseks riigas. Talupojad alid aga huvitatud maa saamisest, mitte maa ühendamisest. Alles siis, kui talupoeg ise näeb, et küsuguste majandite loomine on kasulik, alles siis võib hakata organiseerima põllumajanduslike kooperatiive.

Tellel ajal, kui SKP ja SPD ning KPD Lühü sõjaline administratsioon Saksamaal toetasid reformide läbiviimist, astusid mõnede tollaegsete saksa partide liidrid välja reformide vastu. Need esines Kristlik-Demokraatlikus Liidus ja Liberaalses-Demokraatlikus Parteis.¹

KPD endine esimene Germs, ist.

¹ KDL - Kristlik-Demokraatlik Liit. LDP - Liberaalne-Demokraatlik Partei. Need partiid alustasid oma tegevust Ida-Saksamaal kohe peale fašismi purustamist. Mõlemad partiid kuulusid fašismivastasse blokki. Need kandsid partiidus esines palju natsionalistlikke elemente, kes ei sallinud reformide läbiviimist Saksamaal.

ndus kõnega Duzdemi talupoegade mi-
 tingul 1945. aastal oktoobris, astus juurkrite-
 maa jagamise vastu välja, öeldes, et ainult
 suurmaavaldusel on omandus alla tasuv.
 Keegi Schreiber, KDL liider, astus aja-
 lehes „Hitler Nachrichten“ mis ilmus Lään-
 u Lausamaal, välja väitega, et suur-
 maavalduse hävitamine tähendab põllu-
 majanduse hävitamist. Osa KDL ja
 LDP liidrid pooldasid nn. „väikese repor-
 ni“. Sellekohaselt pidi esialgselt kuulu-
 ma konfiskeerimisele sõja- ja rahvaroi-
 marite maavaldused, aga see ei pida-
 nud sugugi puudutama neid suurmaa-
 valdajaid, kui nad ei oleks ühed ega
 tised. Hiljem rutsamad „repornerijad“
 näkisid, et maa võib ära võtta ainult
 riidit sõjavõimariitelt, kes asuvad etna
 lähedal või kes seda halvasti harivad.
 Aga veelgi hiljem tekkis nõudmine, et suur-
 maavaldajale jääs vähemalt 120 ha maad
 koos tööliste ja põllumajanduslike vahes-
 varaga.

Maareformi valtsid kinnitasid,
 nagu kavatses LKP läbi viia maad
 kollektiviseerimist. Nad näkisid, et talu-
 pejad jätkuse ilma igasugusest omandist

ja samuti ka maast.

SKP andis niusugustele vaimlastele vastulöögi 11. juuni 1945. aasta manifestis kus öeldakse: „Mere arvustamine, et Lausamaal nõukogude süstemi peale sundida olus ebaõige, kuna see ei vasta Lausamaa edaspidistele arengutingimustele. Vastupidis, mere arvustamine, et sotsiaalkahva kiivid näevad ette edasiseks arenguks tase te, nimelt uusa antifasistlik, demokraatlik võim, parlamentaarne demokraatlik vabariik kõikide demokraatlike õigustega kõikide rahvaste jaoks.“

Rahvavaimlastel eksisid, sest „mõisnike ja junkrite mõisate faktiliselt valdajaks sai rahvas.“²⁾ (vt. lk.)

Tegelikult oligi suurmaavaldajate maa kõrgel rüütulid talupoegade maa arvult, sest Lausamaal oli palju need talupoegi, kes majanduslike raskuste tõttu pidid oma maa väikse hinnaga või isegi tasuta suurmaavaldajale ära andma.

1) В. П. Ух, Узбрасныне произведениа, . lk. 214

2) Т. Т. Комов, Аграрныне ошосленениа... lk. 198

sid end pašimivastase maskiga, kungi-
 sid tähtsusse riigiorganituse ja põllu-
 majanduses juttivalele kohtadelle usmäär-
 giga nurja ajada demokraatlikku ümber-
 korraldust saksa riikas. Kii mõistis lühka
 ajalikk „Der pure Bauer“ 8. veebruaril 1948.
 aastal endise ellenkburgi põllumajan-
 duse ministri Otto Elleri vaenuliku ta-
 guse.

Palgid valdasid jätkasid oma
 tegevust pörandad all. Talupoegadele ha-
 kati saatma ähvardavaid kirju. Kord,
 kui sulane Otto Sonnenthal pöördus ta-
 lupoegade koolikult koju, kus oli võetud
 vastu otsus sõjaväimari Laukri mõisa
 jagamise kohta, lüdis oma maja juurist
 kirja, millele mustade tähtedega oli kir-
 jutatud: „Maa - surm“.

Nudsamad vastused astusid välja
 metsade jagamise vastu talupoegade val-
 dustes. Sellisel süs tuligi, et Tüüringis
 1945. aastal oli mets jaotatud ainult
 20% kõikidest konfiskeeritud mõisatest.
 S. aasis oli 55000 ha metsavaldustest jaga-
 tud talupoegadele ainult 20000 ha?

1) T. T. Kromb, Agrarische omroetter... la. 193

Enne rajoonis oli mets küll jaotatud, kuid faktiliselt talupoegadele antud ei olnud. Kuid talupoegade majapidamiste nõrksaadmisel onas metsa valdamine suurt tähtsust. Sellepärast astus Kommunistlikon partii nende vigade vastu välja ja lihvitudis need õigraegselt.

Maareformi andlora läbiviimine algas 1945. aasta septembris. ISU konstitutsiooni neljandas paragrahvis öeldakse, et „maareformi läbiviimise ettevalmistamine tehakse ühisandeks rajooni ja kogukonna organitele S.aksi provintsi valituse kontrolli all.“¹⁾

Maareformi läbiviimiseks anti 1945. aastal välja Maa- ja Provintsiidn Glalduse määrused. Need määrused anti vi provintsiides välja viisugustel aegadel nii, et 3-10 septembrini oli kõikjal maareformi teastamiseks alus pandud.

Määruse järgi kuulustid rohe kospiskurimisele ja läksid maareformi läbiviimise fondi koss elusa ja elusa inben-

1) Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики.

tariga järgmised valdused:

1. Bjarsimariite maa.
2. Aktiivsete natsistlike parteide liidrite maa.
3. Junkrute valdused, kui nende maa suurus oli üle 100ha.
4. Riiгимaad.

"Lõuksanna idatsoonis viidi maa-reform läbi demokraatlikul meetodil talupoegade massi aktiivsel osavõtul, sealaste, maata- ja vähesema maa talupoegade hulgast valitud komisjoni juhtimisel."

Reformimäärused nägid ette:

1. Puuruda nende talupoegade maavaldust, kes omavad vähem kui 5 ha maad.
2. Luua uusi talupoegade majandused maata talupoegade asemele.
3. Luda maad ümbrasejatele.
4. Organiseerida linnade lähedalu majandused, mis oleksid linnade valduses ja varustaksid linn elanikkonda

1) Т. П. Терюбов, Разрушение имущественной структуры в ТФР, Москва 1954, л. 76

põllusaadustega

5. Väia nii vanad kui ka uued majandid kõrgle arengutasemeli.

Maareformi läbiviimiseks loodi spetsiaalud komisjonid. Need olid järgmised:

1. Küla komisjonid, kuhu kuulus 5-7 inimest talupoegade hulgast. Komisjoni koosseis kinnitati rajooniorganite poolt.

2. Rajoonikomisjon 5-lükmelise koosseisuga, mis kinnitati ringkonna organite poolt.

3. Ringkonnakomisjoni 5-lükmelise koosseisu kinnitas provintsi valitsus.

4. Provintsi valitsus oli kõrgemaks maareformi läbiviimise organiks.

Kõige arvukamad oma liikmete arvu poolest olid küla komisjonid. Nendest kuulus 51446 inimest, nendest kommunisti-sotsiaaldemokraati 24393, teiste antiparistlike partide liikmeid 2853 ja parteituid 21200.¹⁾

Wagu selgub, moodustasid kommunistid küla komisjonides enamuse. Kõia

1) Т. Т. Комов, Архивное собрание... л. 209

su näitab seda, et maareformi läbi-
viimiseks oli kindel alus pandud, sest
küla komisjonid etendasid sin esmajärgu-
list asu.

Küla komisjonide ülesandeks oli
kindlaks teha konfiskeerimisele kuulu-
va maa suurus ja asukoht. Nende maa-
de ülskirjutised alid küla komisjonid ko-
hustatud koostama 25. septembril 1945.
aastal ja andma need provintsi valitsu-
selle. Viimane teigi teatavaks selle, mis-
sugused maad maareformi fondis ei
kuulu jagamisele, vaid lähevad vahet-
ult üle riigile. Konditutsiaon näeb ette,
et „maareformi läbiviimise ettevalmis-
tamine ja tema praadiline loostamine
peab läbi viidama perioodil septemb-
rist - oktoobrini 1945. aastal.“

Maa jagamise teinud järgmiselt:
kõigepealt tehti kindlaks talupojad, kes
vajavad maad. Peale selle vaadati, mis-
sugused maad kuuluvad konfiskeerimi-
sele. Projekt - kellele ja kust maa antakse
pannakse tutvumiseks avalikku kohta.

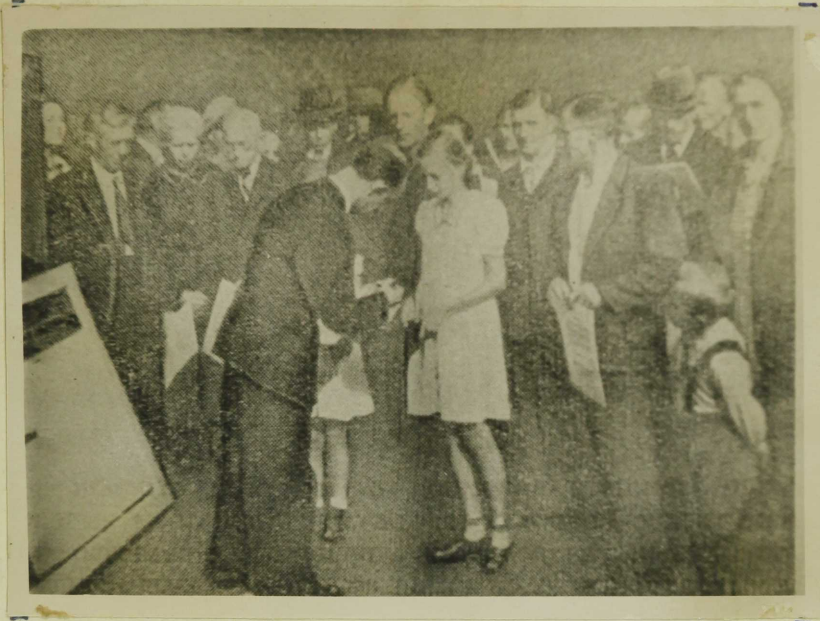
1) Концумуныгуе и законноганыбуе акме...
сн. 15 - 4 кв. 217

See oli aeg, kus kõik talupojad võisid maa jagamise õiguses avaldada oma arvamust. Peale seda anti projekt arutamiseks koosolekule. Koosolekul oli õigus esitatud küsimusi tagasi lükata või uusi küsimusi sisse tuua. Siis saaduti täpsed protokollid rajoonikomisjonile, kust edasi läksid provintsi valitsusele. Nüümane kinnitas õiguse maale. Peale provintsi valitsuse lõpliku otsuse algaski maa jagamine.

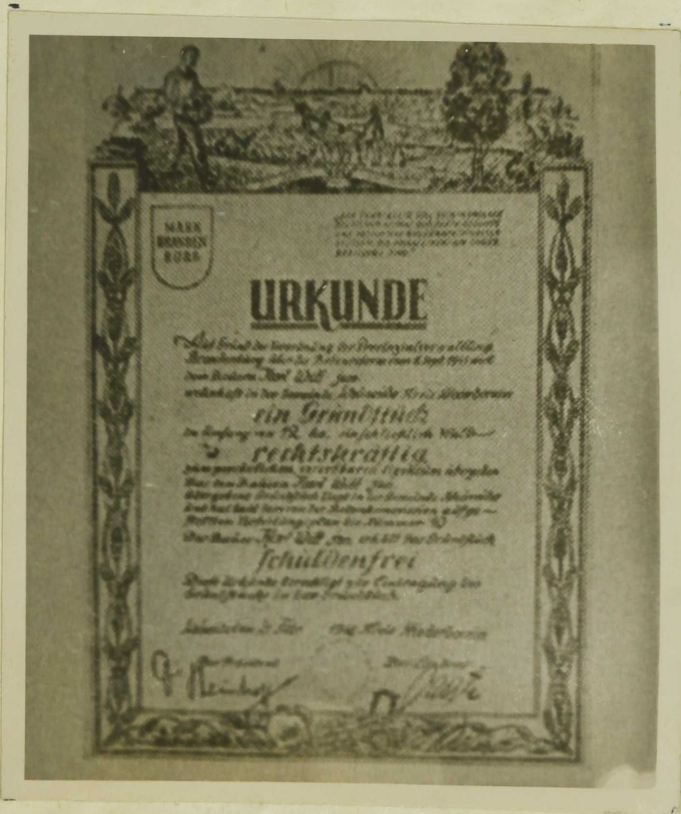
Maa jaotati loosimisega. Loosimist toostasid lapsed (vt. lk.) vastava loosi numbri ja maasaaja nime kandis selluks valitud komisjon protokollile. Päevisõõ õiguse maale kinnitati dokumendiga - urkund (vt. lk.). See andis küll õiguse maa kasutamiseks, kuid mitte müümiseks.

Maa jagamise küsimusse sekkuti vii ringkondades väga erinevalt. Kõigepealt kutsus see esile ägeda klamevitluse mõisnike ja pastistlike elementide hulgas ühelt poolt ja talupoegade ning tööliste hulgas teiselt poolt.

Keskmine talupojad olid algses kõhklusal seisukohal, kuid hiljem

Maatünnide loosimisel Pensi mõi-
sa jagamisel 13. sept. 1945. a. (Niemuppi-
ni maakond, Brandenburg)

Urkunde - dokument, mis kinnitab
talupoja õiguse maale.

lütusid maareformi läbiviimise riisuko-
haga. Maareformi võtsid nõõmuga vastu
töölised ja talupojad.

Maa jagamine ja dokumendi kät-
tandmine kujunes tavaliselt pidulikuks
sündmuseks. Püüvao sisseajamine toimus
ühiselt, peeti mittingut. Näiteks Piirini-
gis toimus see 12. novembril 1945. aastal.
Seda päeva on hakatud nimetama „talu-
poegade päevaks“. (vt. lk.)

1. jaanuaril 1946. aastal moodus-
tas maareformi fond 2714 tuhat ha.
Kelle maavaldused kuulusid kohe kon-
fiskeerimisele ja kui suurel ulatusel, näi-
tab aljäärne tabel!

Maavaldajate kategooriad	Maa suurus tuh. ha.	Maavalda- jate arv
Suurmaavaldajad.	2254,4	6350
Lõjareimariid	44,8	2330
Rüiginiaa	384,8	

Majapidamised, millised said maare-

1) T. P. Kõnab, Arvamus ennoo... , lk. 219

maatükkidewahluste püride sinaja-
 mine (Plenzlau, Bernburgi maanond
 Sausi - Angalt)

formi alusel maad, pidiid tasuma mas-
 est määratud summa, mis, arvestades
 maa suurust, vastab aastase saagimise
 võtutusele, aga nimelt just 1000kg-1500kg
 nurist 1ha-t.¹⁾ Ka nitsa hind määrati
 kindlaks. See võrdus poole põllumaa hin-
 naga. Esimene aas, s.o. 10% tasutavast
 summast pidi tasuma 1945. aasta lõpus,
 ülejäänud tuli tasuda 20. ne aasta jook-
 sul.²⁾ Endistel maataatalupoegadele luba-
 ti tasutava summa esimist aas ta-
 suda kolme aasta jooksul.

Keskmine talupoegadile antava
 maa suurus ulatus 7,9 ha-ni, juur-
 delõige aga 2,8 ha-ni. Halva põllu-
 pinnaga maa korral võidi anda talu-
 pejale maad 10 ha.²⁾

Maaripormi fondi ei saanud rōk-
 jae moodustada ühesuguselt. Seal, kus
 oli rohkem suurmaavaldajaid, kuulus
 maaripormi fondi ka rohkem maad.
 Näiteks Brandenburgis koondus suur-

1) Штормунгунгунт и законотгаметткетт аантте
 см. V - 1, лк. 219

2) Тамас . . . см. IV - 9, лк. 218

maavaldajate kätte 55%, Mecklenburgis aga 61%. Kogu põllumajanduslikust maast? Kuidas maanondades isines nüsugused maavaldajaid, kellele maa suurus ulatus tuhanditesse ha-desse. Näiteks Matthe von Bulbusil oli 18850 ha maad, von Schwininil aga 16687 ha.²⁾ Kuidas jagunes maa suurmaavaldajate vahel viies Ida-Saksamaa rajoonis, näitab alljärgnev tabel.³⁾

1. jaanuaril 1949. aastal

Maanonnad	Konfiskeeritud majapidam.		Konfiskeeritud maa		Konfiskeeritud maa keskmine suurus
	arv	%	ha	%	
Mecklenburg	3824	27,9	1056392	32,8	276
Brandenburg	3263	23,8	900690	27,6	276
Laksi-Angalt	3102	22,7	715644	22,2	231
Laksi	1975	14,4	346132	10,7	175
Püüring	1535	11,2	206506	6,4	135
kokku	13699	100,0	3225364	100,0	235

Kui 1. aprillil 1946. aastal oli konfiskeeritud 2,74 milj. ha maad,³⁾ siis 1. jaanuaril

1) Д. Мельников, Борьба за землю, социализм, демократическую, мирную жизнь Германия, Москва, 1951. лк. 58

2) Г. Карасамьян, Аграрные преобразования лк. 125

3) В. Чубриков, К истории ... лк. 213

muariks 1950. aastal oli antud maaru-
 formi fondi juba 3298082 ha maad!
 See maa jaotati ära maata- ja vähese
 maaga talupoegade vahel. Kuidas ja
 millele maa jaotati, näitab alljärgnev ta-
 bel.²⁾

Majapidamised	Majapida- mise arv	Antud maad ha.	
		siidse	keskmiselt ühe majap.
Uued talupoega- de majandid	2 102 76	1 696 083	8,1
Majapidamised mis said metsa ja maa juurde- teiniseid	1 222 321	337 590	2,8
Majapidamised, mis said juurde- õue ja atamaana	183 261	114 605	0,6
Renditiinid, mis läksid talupo- egade valdusse	432 31	41 661	1,0

Nagu tabelist selgub, läks enamuse konfis-
 kureitud maast uute talupoegade majan-
 dite loomiseks.

-
- 1) B. Чубриков, К. Усманов ... лн. 221
 2) Т. П. Терпухов, Поздунин ... лн. 77

Laikendada tuli ka kariloomade ja põllutöömistade puudumise küsimus. Riik laikendas selle küsimuse vi, et koos maa-ga jaotati ka loomad ja põllumajanduslik inventar. Talupoegadele jaotati üle 270 tuhande marina ja ligi 450 tuhat karilooma." (vt. lk.)

Maareformi läbiviimise ajal organi-seeriti Talupoegade Nõustamine Abistamise liiting (TVAÜ). liitingu valdusse läksid konfiskeeritud põllumajandusloomad ma-sinad, et nende baasil hiljem luua ma-sina - laenuuspunktid. TVAÜ valdusse kuulusid ka väiksemad põllumajandus-line iseloomuga ettevõtted. TVAÜ liikmed tegutsesid ka sotsiaalsete ja poliitiliste küsimuste lahendamise-ga.

1947. aastal 22-23. novembrini toi-nus Berliinis TVAÜ I kongress. Delegatsi-oon oli kongressile saabunud ka lääne-tsoonist. "Meie ei ole partei", ütles üks kongressi delegaati formiliste küdeavaldu-ste saatel, "aga meie oleme poliitiline or-

¹⁾ J. K. Tšepurov, Põlvumme ... lk. 76

Rittergilduse mõisa kariloomade
jagamine (Bukusdorp, Tiuring)
23. oktoobril 1945. aastal.

ganisatsioonija aluse maksiooni vaimla-
sed "1)

Kõneldi mitu talupoegade majandis-
tega loodi Ida-Saksamaal ka rahva-
majandid. Need olid isemised majandid so-
sialistlikes sektoris külas. Konfiskeeritud
1000-st mõisnike - junkrute mõisast, mille-
de väärtus ulatus 275000 ka-ni, oli an-
tud emavalitsuse organitele rahvamajan-
dite moodustamiseks. 1949. aastaks oli moo-
dustatud juba 555 rahvamajandit 210000
ha pindalaga. Rahvamajandid Ida-
Saksamaal olid asetatud järgmiselt.²⁾

Maakonnad	Rahvamajandite arv	Neid on kokku maa tuh. ha.
Saksi - Anhalt	147	55
Brandenburg	123	66
Meklenburg	104	62
Saksi	104	15
Tüüring	77	12
kokku	555	210

1) vt. П. Караканович, Архивные ... lk. 189

2) Samas lk. 192

Rahvamajandid muutusid kõrgeltarennenud majanditaks. Naresti suutsid nad nii põllu- majanduse kui ka karjakasvatuse alal saavutada sõjause taseme.

Palupoegadele nende majapidamiste jalutsiadmises ositasid suurt abi maina- taanitusjaamad. 1949. aastaks oli nende arv kasvanud juba 524-ri¹. Nad olid varustatud kõige parema tehnikaga ja teinud asid kõigipoolt uuustoodud majandused.

Peale demokraatliku maareformi läbiviimist jäi Yda - Lantsamaale alles uue küllaltki suure pindalaga maja- pidamisi. Alusjäänud suurte maja- pidamiste oli lubatud kasutada töö- rask tööjõudu, kuid küigi poolt väija- antud seadused võtsid ära tööliste eks- pluaterimise võimalused. Sellerohult määrati kindlaks tööliste taunimäärad, töötaun maunmise õrgsus ja tööpäeva pikkus 8-ile tunnile. Põllutöölisi ei toh- tined vallandada talvel, erimal kõige

1) S. Kapasauvõdu, Arpaprõu... lk. 198

haluemat aastajäl.

Maareformi läbiuimine ja ahi asutamise talupoegadele nende majapidamiste järelevaldmiseks oli suureks muremaks saksa külas. Talupojad, mis siid vabanisid suurmaavaldaajate sõltuvusest, ehitavad ilusti omaenda kättega uut elu.

Demokraatliku maareformi tulemusena konfiskeeriti ligi 3,3 milj. ha maad, mis moodustab $\frac{1}{3}$ kogu Yda-Yan-samaa põllumajanduslikust maast. See jaotati 560000 talupojale, kellede hulgas oli ligi 300000 ümberasuja, maast ning vähesi maaga talupoja ning muu.

II

Põllumajanduse ülesanded seoses üleminekuga kindlale plaanimajandusele.

Paastami kokkuleppes, mille ühiselt võtsid vastu NSV Liidu, Ameerika Liitumise ja Suurbritannia valitsused ja millega ühines Prantsusmaa, kohustused nimetatud riigid kohtlema Saksamaad ühte liikuna, soodustama tema imetrikujunemist rahvarahvastavaus demokraatlikus mürges

Lääneriigid ei pidanud kinni oma lubadustest. Nad hakkasid kohe appi ma Saksamaa lõhestamise ja Lääne-Saksamaa koloniseerimise poliitikat, poliitikat, mis on ilmselt vastuolus sama rahva huvidega ning Saksamaa demokraatiseerimise ja demilitariseerimise ülesannetega.

NSV Liidu valitsus, usmõrgiga võimaldada sama rahval tagasi pöördu-

da rahvaarmastavate rahvaste perre, teigi Välisministrite nõukogu Pariisi istungjär-
gule 1949. aasta juunis ettepaneku lüüa
ülesaksamaaline müginõukogu kui majan-
duslik ja administratiivne uue valitsuse
funktsioonidega, mis oleks viimiseks samm
ülesaksamaalise demokraatliku valitsuse
kujundamisel! Läänemügid ei toetanud
seda NSV Liidu ettepanekut.

Läänemügid, mitte arvestades saksa
rahva rahultkne taotlusi, löid 20. septemb-
ril 1949. aastal Bonni linnas (Lääne-Saa-
samaa) Bonni valitsuse esotsas kevan-
dise Adenauriga.

Saksa rahvas vihkab nõõnamaiseid
kolonisurojaid. Nad nõõavad kõiksede pat-
riootkne jõudude ühinemist, mis astuvad
välja demokraatliku Saksamaa sõltuma-
tuse ust. Sellepärast pöörduski metallis-
tide ametiühingu riskijhatuse 2,5 milj.
metallisti nimel Saksaa Rahvanõukogu poo-
le resolutsiõniga: „Bonni valitsus ei ole
saksa rahva valitsus. See on välismaiste val-
lutajate ametiasutus. Meil, metallistid, ei

1) „Rahva Hääl“ nr. 237, 7. okt. 1949. a.

taastanud oma ettevõtetud neid endi rät-
te nõttis sellaks, et anda need valitajate-
le. Sellepärast nõuame me tõelise saksa
valitsuse teomist, kes asudes Berliinis,
esindaks kogu Saksamaa huviseid." 1)

Hoopis teisugust aruõngitud läns
Ida - Saksamaa. See on raku, õnne, inim-
konna helge tulevikku te.

Peale sõda oli Ida - Saksamaa ma-
jandus lünnud suuri edusammuseid.

1949. aastaks oli tööstuse kogutoodan-
gus saavutatud sõjajärelne tase. Põllu-
majanduses oli läbi viidud maareform
Teinuseid suured sotsiaalsed, poliitilised
ja majanduslikud ümberkorraldused

Maa üldine demokraatlike aruõng
Nõukogude okupatsiooniteonis nõudis mü-
gionorganisatsiooni uut vormi. Sellaks võis
olla demokraatlike vabariik. 1949. aasta
sügiseks oligi uus, demokraatlike, ra-
huarmastava Saksaa vabariigi moodus-
tamine ajalooselt küpseks saanud.

Saksamaa pealinna Berliinis
tuli kokku 7. oktoobril 1949. aastal Saksaa

1) „Rahva Hääl“ nr. 237, 7. okt. 1949. a. lk. 4

Rahvanõukogu üheksas istungjärk. Istung-
järgul alid esindajad ka NSV Liidust. Istung-
järk arutas läbi demokraatliku Saksamaa
Rahvusmõnde manifesti projekt. Selles oli esi-
tatud demokraatliku Saksamaa Rahvus-
mõnde usmäärigid - luma Saksamaast üht-
ne, rahuarvustav riik. Wilhelm Pieck,
kes esines kõnega 7. oktoobril 1949. aastal
Saksa Rahvanõukogu istungjärgul, ütles:

„Meie soovime sõtumatult vastuolulistest
huvidest ühendada kõige mitmesuguse-
maid rihte lääniosa töelistest kuni ltti-
uõtjani, samuti neid, kes hitlerlikul ajal
järgnesid Hitlerile, olid kaasa tõmma-
tud ümra organisatsioonidisse, võtsid asa
saatusloksust hitlerlikust sõjast - ühtsese
rindlisse. Me tahame, et nad võtaksid
asa ühest taastamistõist. Me seame neile
ühainsa tingimuse: nad peavad end
täielikult lahti ütlemas fašistlikust idio-
loogiast ja ümber orienteeruma demo-
kraatia ja rahva idoloogiale.“

vastuvõetud manifesti alusel Saksaa

1) Одрпзобакне ТДР. Документел и ма-
непуакел. Москва, 1950 ек. 35

Rahvanõukogu kuulutas end 4. oktoobril 1949. aastal Ajutiseks Rahvakojaks vastavalt Rahvanõukogu 19. märtsil 1949. aastal vastu võetud ja III I. aktsa Rahuskongressil 30. mail 1949. aastal kinnitatud I. aktsa Demokraat. linu vabariigi konstitutsioonile.¹⁾

Oma tegumise alguses Ajutine Rahvanõukoda võttis vastu konstitutsiooni jõustumise seaduse ja ajutise valitsuse kujundamise seaduse. SPÜP seadis peaministri kohale btlb Grotewohli. Temale usaldati ka ajutise valitsuse kujundamise ülesanded.²⁾

Rahvanõukoda koosnes deputaatidest, kes valiti neljaks aastaks. Maanõukodadest valiti 400 deputaati otsustava häältega, Berliini esindus oli Rahvakojas 66 deputaati näol, kellel oli nõuandev hääl. Rahvakoja esialgne poliitiline koosseis oli järgmine.³⁾

töölisi

262

1) 65правобанне ТДР ... эк. 12

2) Esialgu ajutine valitsus kujundati järgmise koosseisuga: peaminister, ümber kolm aastaitjat ja 14 ministrit 11. okt. 1949. aastal valiti SDU peaministriks Wilhelm Pieck.

3) „Менюггепарогрвар реузеб.“ №9 1957

talupoegi	43
teenistujaid	78
käsitöölisi	40
intelligentsi	43

Maagu ülaltoodud andmetest selgub, mesodustasid Rahvakojas enamuse lihtsad töö-
lised. Järelikult uus demokraatiline vaba-
mük oli tõeline rahvavabariin. 1)

NSU Liit tegi kõik selleks, et Yda-Saansa-
maast kujuneks iseseisv, rahvaruumastav
ja demokraatlik riik. Selle tõttu andis NSU
Liidu valitsus välja määruse 10. oktoob-
ril 1949. aastal Nõukogude sõjalise ad-
ministratsiooni funktsioonide ühendamise
se kohta SDU Ajutisele Rahvavalitsusele.
Kuid juba 15. oktoobril 1949. aastal võttis
NSU Liit vastu otsuse diplomaatiliste ühin-
dajate vahetamise kohta. See tähendas SDU
kui iseseisva riigi tunnustamist.

NSU Liidu ministrite Nõukogu esimes
Y. V. Stalin saatis 9. oktoobril 1949. aastal
kirjutuse peaminister Otto Grotewohlile ja
president Wilhelm Pieckile, kus öeldakse, et

1) „Ühinegeograafiline teave“ №9 1957 aastast
teeb ära järgmised andmed: SDU-s oli 1949. a.
6,4 milj. töötajat. Nendest 4,5 kuulus töölispoo-
kondadusse.

"SDU. moodustamine asetub pöördepunkti-
 taks Euroopa ajaloos." 1) Lause Demokraat-
 lise Vabariigi moodustamist teavitavad pa-
 lavalt ka kapitalistlike maade kommu-
 nistlikud ja töölispartiid.

Lääne-Saasamaa töölised saatsid
 oma parimad tevitused SDU moodusta-
 mise puhul. Schwarzkopfi firma (Berli-
 ni Prantsuse sektor) ametiühingu mit-
 ma juhatuse resolutsioonis öeldakse: „me
 tevitame SDU ajutise valitsuse viivita-
 matut kujundamist. Me oleme veendu-
 nud, et ta astub välja kõigi töötajate
 huvide eest ühtsel Saasamaal. Lääne-
 Berliini majanduse taseme tõstmise ühit-
 tagada ainult ühtsel Lause vabariigis.“ 2)

Noorul demokraatlikul vabariigil seis-
 us tõeline ühisanne - maa edasine ma-
 janduslike tugvdamine. Seda saab edu-
 kalt teha siis, kui minna üle kindlale
 plaanimajandusele. Rahvamajanduse
 planeerimise üheks planiseerimiseks
 oligi suvete demokraatlike ümberkorral-

1) Оправдание ТДР... лн. 7

2) „Rahva hääl“ nr. 241, 12. okt. 1949. a. лн. 3.

duse lõpuleühimine ja ühigi üheshitus
rahvademokraatia aluste tugevumine.

Olid tekkinud uued majandusloend
tingimused nende baasil olid välja kehi-
nenud uued seadused - rahvamajanduse
planeerimise proportsionaalse arengu sa-
dused. Need seadused, tekkinud vastukaa-
tus konkurentsi ja anarhia-seadustele
tootmises kapitalismi olemasoleva korral,
lõid planeeritud tingimused planeerilise
rahvamajanduse trestamiseks. Eduka pla-
nerimise tähtsaks tingimuseks oli ühigi-
jikkimise olemasoleva talupoegade ja töö-
liste kaas, talupoegade ja tööliste liidu
tugevus.

Pikemaajalisele planeerimisele üle-
mineku alguses oli iseloomulikuks samsa
keelale see, et koos sotsialistliku sektori
olemasoleuga eksistents ka erasektor. Nende
de majandusliku arengutase ja tootmine
oli erinev. Sellepärast ei saanud ilmni-
nukuperioodil kohe koostada ühesugust
plaanit kõikide tootvate majanduste kohta.
Rahvamajanduste jaoks oli tarvis palju
suuremaid näitajaid, kuna nende areng
nõrkudes üksiktalupidaja majandiga oli
palju kõrgem. Planeerimisel tuli seda ar-

vitada.

Rahvamajanduse planeerimise läbiviimise vajalikkus on kinnitatud LõV konstitutsiooni 21. paragrahvis, kus märgitakse: "Oluliste vajaduste garanteerimiseks ja oma kodanike heaolu tõstmiseks riik teadustandlone organite kaudu oma kodanike aktiivsel osavõtul koostab niikiiki majanduse plaani. Selle täitmise kontrolli viiakse läbi rahvaesindajate poolt.""

Yda - Pausamaal toimis ka varem rahvamajanduse taastamine plaanilole. Plaanid koostati siis lühikeseks ajavahemikuks, isegi ainult nädalateks. Põhjus oli see, et taastada tuli kõigipoolt hävitatud. Tuli luua tingimused iluniikkude pikemaajalise planeerimisele.

LõV rahvamajanduse planeerimine oli arutusel LõV II kongressil 1948. aastal. Partei keskvalitsus otsustas vitada saama rahvamajandusköökogume rahvamajanduse plaani 1948. aasta teiseks pooleastaks ja majanduse rahulone taastada

plaani projektid 1949-1950 aastateks. Partei uskvalitsus tegi ettepaneku projekt läbi aru-
tada ja vastu võetult jõustada seadusena.

1948. aasta poolaasta plaani ülesan-
dud sisavad selles, et valmistada ette tin-
gimusi kaheaasta plaani võtmiseks täit-
miseks, avastama need kitsaskohad, mille-
süd taustavad luua riisugust plaani,
mis kaarvaks kõiki majanduse harusid.
Poolaasta plaani ülesandid seisnesid ka-
vul selles, et mobiliseerida rahvamasse
kaheaasta plaani täitmiseks.

1948. aasta poolaasta plaani
täitmisega olid täidatud ka temale
püstitatud nõudmised. Sjakirjas „Kuu
Zeit“ märgitakse, et 1948. aasta poolaas-
ta plaan kogu rahvamajanduse ma-
tuses ületati 32% võrra.¹⁾

Niisid võidi julgusti üle minna
rahvamajanduse pikemaajalisele planu-
rimisele. SPÜP poolt väljatöötatud kahe-
aastaplaani projekt võeti vastu 21. juulil
1948. aastal majanduskomisjonis täies
ulatuses. Plaan aastaks 1949 kinnitati

1) „Kuu Zeit“, 5. jaanuar 1949. lk. 5.

30. märtil 1949. aastal ja 1950. aastaus
20. jaanuaril 1950. aastal.

Kahuaasta plaan omab suure ma-
jandusliku kui ka poliitilise tähtsuse. Tä-
näitas rogu saksa rahvale, et majandus-
likel raskustel on võimalik pääseda oma
nõua jõududega. Selles, et 1949. aasta
plaan ületati ja rogu kahuaasta plaan
ennetähtselt täideti, avaldubki töö-
liste ja talupoegade lüüdi tegevus, neu-
di suur tööaktiivsus.

Kahuaasta plaan nägi ette põl-
lumajandussaaduste tunduvalt suureni-
mist. Sellepärast pidi suurendatama ka
külvipinda ja tõstma põllukultuuride
saagrust. Külvipind Yda-Lausamaal oli
1948. aastaus suurenenud 560 000 ha võrra
võrreldes 1945. aastaga. 1949. aastal nähti
et suurendada külvipinda veel 160 000
ha võrra. See moodustas 2,7% võrreldes
eelmise aastaga. 1) 1950. aastaus oligi suu-
renerud külvipind näpälgi, et moo-
dustas 98,4% ennesõjajärgset külvipinda.
Plaanis oli aga ette nähtud tase, mis moo-

1) Тёплогор, Поземме . . . lk. 109.

dustas 97,4% nõruldus 1938. aastaga." Seega külvipinna osas oli plaan täidetud ja ületatud.

Tunduvate suurtes ka põllukultuuride saagikus. Seda aitab saavutada põldude korralik harimine, külvitöö ning koristustööde õigeaegne teostamine ja väetiste kasutuselevõtmise. Riik teigi palju selleks, et abistada ühistöökoostöö saavutada oma majanditus kõrge saagikus. Selleks anti nendele pinnaväljast laenuid.

1949. aastal ei oleud PDV-s enam tarvis teravilja sisse vedada, kuna selles osas suudeti varustada ennast ise. Kui 1948. aastal tooditi 3,6 miljonit tonni teravilja, siis kaheaastaku lõpuks juab tootma juba 4,1 miljonit tonni.²⁾

Kaheaasta plaanis pöörati suurt tähelepanu leomakasvatusele. Leomade arv kaheaastaku esimese aasta jooksul suurenes tunduvalt. Kui nõruldada leomade arvu suurenemist 1946 a. - 1949. aas.

2) Тракторобани народного хозяйства Тр-масской Демонстрационной Печного.

Москва 1952, л. 253

2) „Neue Zeit“ № 45, 1949. л. 5.

lani, siis saab järgmised arvud:

(1946. aastal 100%.)

Veiste arv oli suurenenud 32,4%, hobuste arv oli suurenenud 21,8% ja sigade arv isegi 200%."

Loomade arvu kasv 1948. aastast kuni 1950. aastani näitab järgmine tabel²⁾

	Puhandis			
	1948	1949	1950	1950. a. % vrt. 1948 a.
Hobused	664,6	690,0	727,9	108,8
Veised	2879,4	3180,0	3614,7	125,5
hennud: lambad	12,33,6	1330,0	1616,4	131,0
Sead	2616,2	4000,0	5704,8	218,1
Lambad	723,0	894,0	1085,3	150,1

Wagu tabelist selgub, pöörati suurt tähelepanu sigade arvu suurendamisele. Seda näidavad rahva elulised vajadused, kuna eesmärk oli küsimini minna ill vabatsidlustamiseks, kaotada ära kaardisüsteem.

1) „Nuu Zeit“ № 45 1949 l. 5

2) T. P. Popyobov, Pazyumee... l. 110

Eriti intensiivselt suurenes loomade arv
 mustalupoegade majapidamistes. Missugu-
 ne kasutamine siin aland on, näitavad
 alljärgnevad andmed. 1)

	1945	1948
Hobused	48000	116000
Veised	118000	405000
Kodulinnud	46000	1,1milj.

Kiisuguni põllumajanduse edasiaren-
 damine tõstas linnalinnike teidmaine-
 tega varustamise paranevise. 1949. aastal
 sai linnalinnikkond rohkem kui 200000
 tonni teravilja, 4000 tonni liha, 12700
 tonni rasva ja 51000 tonni suhkrut rohkem
 kui varem aastal. 2)

Kahuaasta plaan veisekarvatuse
 asas täideti 98,6%, sigade asas aga 99,7%. 3)

Seoses põllumajanduse edusammu-
 dige suurenu talupoja sissetulek. 1950.
 aastal moodustas riikmiselt 15 ha suure-

1) "Reue Zeit" № 45 1949. lk. 5

2) samas.

3) "Tööstusprobleemid" ... lk. 157

se pindalaga majapidamise süsteemile 1800
marka nõukem kui 1946. aastal¹⁾

Si saad mainimata jätta, et suurt
olei talupoegade majandilise kui ka rah-
vamajandilise aretuseid majandus-
-laine - laenu -
jaamad. 1949. aastal ulatus nende arv
juba 524 - ni.²⁾

Kahvaasta plaan täideti rahusa-
-liiskümnne kuuga. Plaani ennetähtaegse
täitmise löi uldused edaspidiseks ütseli-
-lustöös. Täielise ja talupoegade hulgas
-leitudid plaani täitmiseks massilised ü-
-kumised. Kogu rahvas näitas, et nad on
-suutlised lahendamata palje suuremaid
-ja raskemaid ülesandeid kui seni.

Plaani täitmise tulemusena suu-
-muis töötase, alamsid hinnad ja töu-
-pension. Toimus mügiaparaadi edasine
-organisatsiooniline tugevumine.

Kahvaasta plaani edukas täitmi-
-ne löi majanduslikud ja poliitilised
-uldused järgmise rahvamajanduse pla-
-ni - esimese ülevaata plaani täitmiseks.

1) Т. То. Тезисы... л. 110

2) Т. Давансаанович, Аргументы... л. 198

NSÜP Politbüroo otsusega 14. märtsil
 1950. aastal loodi komisjon SDV rahva-
 majanduse esimese viieaasta plaani projekt
 väljatöötamiseks aastaks 1951-1955. Väljatöö-
 tatud esimese viieaasta plaani projekt anu-
 tati üksikasjaliselt läbi NSÜP III kongressil
 1950. aastal juuli kuus. Seejärel antati projekt
 läbi üll Rahvakoja deputaatide istungjärgul
 1950. aasta augustis, kus kiitsid selle heaks.
 „Viieaasta plaan kajastab iga töölist,
 iga talupoja, iga õpetlase, iga nooruki
 tööd ja elu - lühidalt öeldes, iga Sotsia-
 lism Demokraatliku Nõukogu kodaniku tööd
 ja elu.“¹⁾

Esimene viieaasta plaan baseerub
 demokraatlikul ümberkorraldustel. Need
 ümberkorraldused SDV-s ohustavad rah-
 va huvide kaitset. „Eelne põhiliselt print-
 sipts on“, ütles W. Ulbricht Rahvakoja
 resolutsioonil 1951. aastal 31. oktoobril, „kõik
 rahva abiga kõik rahva jaoks“.²⁾

Viieaasta plaan SDV-s oli ka-
 kulike maa rahvamajanduse edasiarun-

1) Штатсупобатуне... lk. 9

2) W. samas lk. 11

damise plaaniks. Ta kaarvas näi ki elualaid: tööstust, põllumajandust, haridust, transporti, kunsti ja kirjandust jne. See oli plaan, mille ümber ei ole alnud sõjateotuse intensiivne arendamine nagu kapitalistlikes maades, vaid oli rahuplaan.

Esimene viieaasta plaan baseerus ki sõbralikele suhtele ja majanduslikule koostööle NSV Liidu ja teiste rahvademokraatia maadega.

NSV Liit aitas Yda-Saasamaa rahval üle saada suurtest raskustest, mis kaasusid pärast sõda koristustööde läbi viimisega sügisel ja mis olid tingitud masinate ja tööjõu puudusest. NSV Liidu abiga taastati rahvamajandus, parandati sõjakaavad. NSV Liit oli esimene, kes tunnustas Lause Demokraatlikku Vabariiki kui iseseisvat riiki. Suuret abi SDV NSV Liidult uul hiljimgi laenude ja põllumajanduslike masinate ning tööstuse sisesaadudiste näol. ja praegu, kus SDV tööstus kui ka põllumajandus on teinud suuri edusammeid, areneb elav kaubavahetus nende maade vahel. Sellepärast on näha SDV põldudel NSV Liidust

Kombainurid Günter Schneider
ja Walter Lippert koristavad vilja
nõukogu kombineeriga „Stalinitš-4“
Königshauseni rajoonis.

selt siis saada, kui oli põllumajandus üld-
dud kõrgeli arengutasemile.

Taluks, et varustada elanikkonda põllu-
saadistega ja rahuldada areneva karjakes-
vatise söödavajadusi, nägi viieaasta plaan
ette suurendada serisest veel enam põllu-
pinda. Melioratsioonitööd nähti viieaasta
jooksul ette teostada 340000 ha suurusel
pindalal ja puhastada künamaid 350000
ha suurusel pindalal. Riik nägi kõrt-
dus tundeks töödeks ette 300 milj. marka.

Kuidas aga Ida-Saasamaal põllu-
majandusliku maa üldse jagunenud ole,
näitab alljärgnev tabel²⁾

	tuh. ha		
	1946	1948	1951
Põllumaa	4828	4851	5023
Aiad	198	213	234
Künamaad ja paljandid	1314	1306	1291
kokku	6340	6370	6548

1) T. T. Komob, Agrariline omisomistus ... lk. 319

2) samas ... lk. 320

Maagi tabelist selgub, teinud põllumaa pider suurenenini ja seda enneõine künamaa ja paljandite arvel.

Põllumajanduse saaguse tõstmiseks nägi üheaasta plaan ette suurendada kunstlike väetiste andmist põldudele. Kui võrrelda väetiste tarvitamist ülemiste aastatega, siis nähti üheaasta jooksul väetiste tarvitamise suurenenist 63% võrra. 1)

Põllumajandustone kultuuride saaguse esimise üheaastakul L. Aho Demokraadikus babariugis pidi tõusma järgmiste näitajatega: 2)

(to. ha-lt)

travili -	25,0
õlikultuurid -	17,0
suhkruput -	315,0
kartul	205,0

Kaunviljade saak aga 1 ha-lt pidi moodustama 25 to 19,6 to vastu 1938 aastal. 3)

-
- 1) Т. П. Перыгов, Доклумы ... лн. 124
 - 2) Тивалупобавил ... лн. 23
 - 3) Т. П. Перыгов, Доклумы ... лн. 124

Vastavalt sellele, et nähti ette üksikute põllu-
 kultuuride hektarisaaagi suurenemist, pi-
 di suurenema ka vastavate kultuuride
 kogusaagi nõrudes 1950. aastaga järgm-
 ult: 1) (%-des)

traviti	125,3
õlikultuurid	159,4
suhkruput	119,5
kartul	119,0
söödajuurvilid	142,7
söödakein	167,9

Suhkruputi ja kartuli asar väiksemad
 näitajad ei tähenda seda, et nende kul-
 tuuride kasvatamiseks vähem tähelepanu
 pöörati. Põhjus seisnis selles, et need põllu-
 majanduslohud kultuurid alid levivad
 üle kogu Lääne-Eesti ja et vastavad töö-
 tused just need kultuuri viiti nõudisid,
 siis talupojad oma huvides püüdsid
 suhkruputi ja kartulit enam kasvatada
 juba varem.

Esimesel viis aastal nähti ette talu-
 poegade jõukuse tundevat suurenemist.
 Kui talupoeg suudab saavutada oma
 majandis viisuguse saaguse, mida näg-
 ette plaan, siis pärast seda, kui ta oli

tasunud niigile niigiprohustuse, võis üll-
jäägt realiseerida vabaturu vastavalt keh-
tivale turuhindadega.

Ka loomakasvatuse asar nägi viie-
aasta plaan ette loomade arvu ja rin-
du produktiivsuse suurenemist. Kuidas
sarnase viieaastase jooksul pidi suu-
rema loomade arv, näitab järgmine ta-
bel.¹⁾

	1950	1955	1955.a. % 1950.a.-st.
	tuhandites		
Hobused	722,9	725,3	100,3
Veisid	3614,7	4400,0	121,7
nendest:			
lehmad	1616,4	2600,0	160,9
sead	5704,8	7620,0	133,6
nendest:			
emised	446,2	731,0	163,8
lambad	1085,3	1800,0	165,9

Suured viisanded seadis esimene
viieaastane rahvamajandile ette. „Rahva-

1) T. P. Përyobov, Pagarumel... lk. 124

majandid, olles külas tehnilise ja kultuurilise progressi tsentrumiks, pidid saavutama. Lõist edu töö, pidid muutuma kõrgevaartusiga sordisemne ja kõrgeproduktiivsusega varja baasiks.

Esimise viisaastaku jooksul nähti ette enamuse põllutsid teostada masinatega. Sellepärast tuli suurendada masina- laenukupaamade arvu 750-ni ja põllutsõnmasinote arvu järgmiselt: 1)

traaktoreid	10834 - lt	37500 - ni
traaktori atuu	10654 - lt	38500 - ni
kultivaatoreid	2323 - lt	12100 - ni
maskeerijaid	820 - lt	6600 - ni
viikuridujaid	4383 - lt	10500 - ni
viljapiksumasinaid	4072 - lt	8350 - ni

Masinapargi suurendamine nõuab aga vastavate viialaste teadmistega inimuse ettevalmistamist. Ka see oli arvesse võetud esimeses viisaasta plaanis.

1) Труды по теме . . . стр. 92.

Rahvamajanduse plaani täitmine ja üllamine olukorras töölise ja talupoegade initsiatiivide, sellest, et nende vahel on kujunenud kindel liit. L.ansa Demokraatlikus Vabariigis oligi see liit tugevnenud. Töölised linnades olid huvitatud sellest, et teodetakse rohkem põllumajandussaadusi. Sellega olid lahendatud üha paremini linnaelanike toiduainetega varustamise küsimus. Talupojad olid aga huvitatud sellest, et ilmeks müügil rohkem laiatarkerakuid.

Seda, et talupojadega nende nurkid jagavad töölised, selgus ka järgnevat näitist: Kui 1952. aasta plaan nägiti te suurendada suurevalt kariloomade arvu, siis suhtusid kogu maa elanikud sellele ülevanduse täie tõsidusega. Vähe oli sellest, et talupojad loomi toitsid ja nende eest hoolitsesid. Selle ülevanduse täitmine sai nü loomakasvatuse erispetsialistide, teaduslaste loojate, rahvamajandite juhtivate suureks sidamajaks. Tuli ju leida need meetodid, milliseid rakendades loomakasvatuses, tagavad nende kõrge produktiivsuse.

Esimisel misaastanal juhtus ka tikki

seda, et kui ühes maakonnas plaan
 täideti ja ületati, samal ajal oli teises
 maakonnas suuri raskusi plaani täit-
 misega. Näiteks Mecklenburgi ja Branden-
 burgi maakondades ei suudetud üleska-
 mida kõiki kaheaasta plaanis itenäh-
 tud põllupinda. Põljust sisenes sellis, et nün-
 des maakondades oli palju majapidamisi,
 millede aruanduse oli veel alla raskemist.
 Põllutöö esindlane Wasmund, Richard
 Aleksanderhoffist vastas, kui temalt küsi-
 ti, mis on hädavajalik talumajapidamis-
 tle, et nad võiksid täita ja ületa-
 da need ülesanded, mis seadis nende
 ette esimene üheaasta plaan, järgmiselt:
 "õnnelike plane tõelma saagrust nün-
 des majapidamistes, kus see on väiksem
 raskemist."

Plaani täitmise aluseks on üha
 demokraatlikust aruandusest ning talupo-
 gade teadlikkusest. "Politilised ja ma-
 janduslikud tingimused, aga samuti
 ka töölisklassi ja talurahva teadlikkus
 aruab sedavõrd, kui võid sotsialistlik

1) Talupoegade... en. 28.

ühiskitustöö muutub Laksamaal plaami-
seks ühisandeks"!) Kalaasta plaan, esime-
ni määsta plaan ja kõik teised järgne-
vad rahvamajanduse plaanid püstitasid
sotsialistliku ühiskitustöö ühisand ja la-
hendasid selle.

Masina- traktorijaamad pidid
olma ka uimise määstaku täitmise
käigus mita agrotehnilisens, kultuuri-
liseks ja demokraatlikuks tseentumiks.

"Palurahvamasid," näögitanse P. P.
III kongressi otsuses, "järgnevad töölistansi-
le, kui nad näevad, et rahvamajandid
ja rahvatööstus tulevad kõik uimvalike
selliks, et rahuldada töötavate talu-
pöögade nõudmisi. Masina- traktori-
jaamade loomine saab rahuldada
need nõudmised ja tsendab tähtsat osa
edaspidistes põllumajanduse edusammu-
des, saksu küla demokraatlikus ja sotsia-
listlikus ümberkorralduses." 2)

Masina- traktorijaamad said oma
alguse maareformi tähtsümisi ajal. Sellel
ajal rahvavaenlastel konfiskuritud maa-

1) "Bonpocet uemopue" № 11 1949 lk. 4

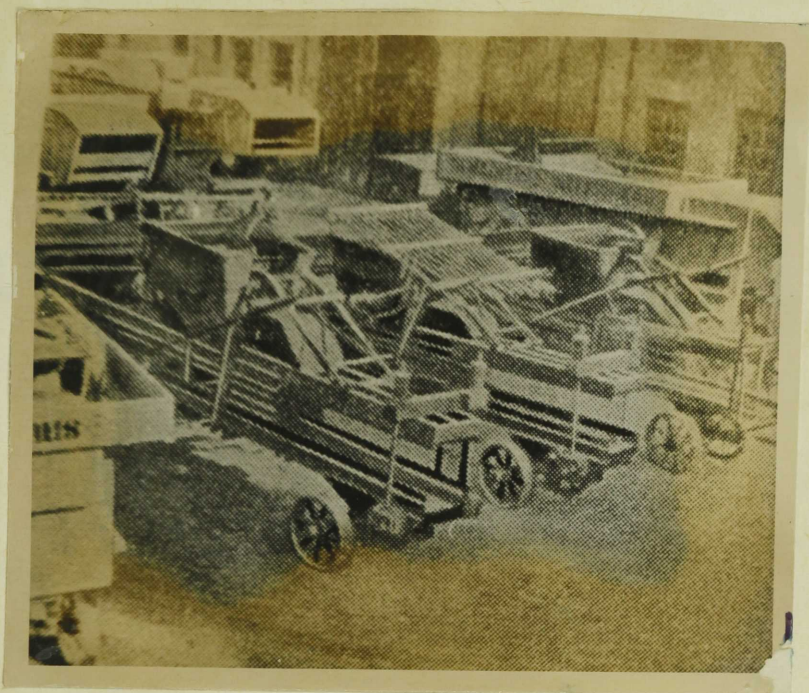
2) P. P. Komob, Arpaptuee ontuouetue... lk. 351

ga võeti ära ka nendele kuuluv vallas-
vara, süngimus ka põllutöömasinad. Esi-
algu anti need üle Talupoegade Vastastiku
Abistamise ühinguile, hiljem organiseeriti nen-
de baasil masina-laanutuspunktid. Nii-
mased tegutsesid kolm aastat, kuid ei
õigustanud oma alomasalu sellistena, nagu
nad esialgselt moodustati. Masina-laanu-
tuspunktide abi talupoegadele oli siiski
vähenenud, kuna $\frac{1}{5}$ masina-laanutuspunk-
tidest ei omanud traktoreid, raäkimata
remondijaamadest ja tehnilisest kaadrist.

Et määratleda suvundada masina-
laanutuspunktide asatähtsust, tuli nad
ümberorganiseerida. 1948. aastal Munkin-
burgi maakonnas uskujul loodi masina-
laanutusjaamad nelja kuni viie laanutus-
punkti ühendamine tule¹⁾

Et varustada masina-laanutus-
jaamad küllaldaselt tehnikaga, tuli tun-
duvalt suvundada masinaehitust. Niiüksi

¹⁾ Seoses traktorite pargi suurenemisega
masina-laanutusjaamades, muudeti need
1952. aastal masina-traktorijaamadeks-
diti.

Põllumajandustööriistade
 Arzendorpi müügiõue (Magdeburgi
 ringkond)

suadlis põllumajanduse arenemine kindlad
 ülsanded ka tööstusele, viiti aga kasvatus-
 tusele (vt. lk.)

Põllutöömehinade arv kasvab aasta-
 aastalt. Missugune kasvutempo oli olnud
 1950 ja 1951. aastal, näitavad järgmised
 arvud."

	1950	1951
traktorid (tuh.)	10,8	14,3
traktori adrad (tuh.)	10,6	18,6
sihivõrdjad (tuh.)	4,4	4,9

Põllutöömehinade arvu suurendamine
 võimaldab harida paremini põldu, millest
 omakorda aluseb suureja ja liiste põllukul-
 tuuride saagikus.

Yda - Prantsamaa põllumajandus
 sõjajärgsel perioodil tegi suuredusammu-
 sid. Kuid veel suuremat arengut määr-
 kame siis, kui SDV uus rahvamajanduse
 arengu kindlale pikemaajalisele plaani-
 majandusele. Kahlaasta plaan, varda-
 mata küllaltki suurele kasvustele, iluolati.
 Esimene viisaastan oli aga muuvarngu-
 liseks viisaastaks üldse saksas külas. Selul
 perioodil toimus sotsialistliku sektori eda-
 sine tugevumine põllumajandusele test-
 like kooperatiivide loomisel teel.

III

Põllumajanduslike tootlike kooperatiivide moodustamine ja esimese viis aastaku tulemused 1950-51.

Esimese viis aastaku plaan seadis suured üllanded kogu PDV rahvamajanduse ette. Nende üllannete täitmisega pidi suure-
nema maa jõukus, pidi hoogustuma sotsia-
listi ülesehitus kogu vabariigis. Et edu-
kalt täita esimese viis aastaku üll-
anded, koostati plaanid eraldi viis aas-
taku üksikuteks aastateks.

Esimese viis aastaku aasta, s.o aasta
1951, pidi looma vajalikud eeldused viis-
aastaku plaani edukaks täitmiseks ning
kiirendama kõikide majandusharude kas-
vutempot. 1951. aasta rahvamajandus-
plaan pidi aitama kaasa Lainsamaal
ühtse rahvarmastava mürgi loomisele.

1951. aasta plaan seadis suured
üllanded tiiste rahvamajandusharude
hulgas ka põllumajandusele. Nähti ette

tähtsamate põllukultuuride saagikuse
tunduvalt suurenenud, misjuures tulid
ülitada 1934-1938. aastate näitajad.
Sellepärast nägigi 1951. aasta plaan
võrreldes 1950. aastaga tähtsamate põl-
lukultuuride kasv järgmiselt: (%) ¹⁾

travili	5,9
õlikultuurid	2,8
suhkruput	5,0
kartul	2,0

Esimese viis aastaku plaanis pöö-
rati suurt tähelepanu karjakasvatusele.
Sellest lähtudes seadis ka 1951. aasta
plaan talupoegade ette kariloomade
arvu edasise suurendamise ja nende
produktiivsuse tõstmise küsimuse. Looma-
de arvu võrreldes 1950. aastaga nähti
et suurendada järgmiselt: ²⁾ (%)

veiseid	7,9
nendest: lühmi	11,8
siigu	11,7
nendest: emiseid	34,8
lambaid	29,1

1) Tõrumpobasue . . .

lu. 165

2) samas lu. 165

nendest: etteid

29,6

Põllukultuuride saagikus oleneb suurel määral muude teguride hulgas põllu- pinna suurusest. Sellepärast nägi 1951. aasta plaan ette suurendada külvipin- da 5100900 ha-ni."

Vastavalt loomakasvatuse suurendamiseks pidi rohkem tähelepanu pöörama ka loomade söödabasi suurendamiseks. 1951. aastal nähti ette suurendada sööda- kultuuride kasvatamist, viiti tuli kasva- tada söödakapsast, söödapeeti ning maisi silo valmistamiseks.

Tehnika kasutuselevõtmine põlluma- janduses on tulus vajalikus tingimus- seks üldsaaguse tõstmisel. Sellepärast tuli tunduvalt suurendada masina- laerutusjaamade arvu koos vajalike põl- lumajanduslike masinatega. 1951 aasta plaan nägi ette suurendada masina- laerutusjaamade arvu 540-ni, traktori- rite arvu 44% ja ühe traktori töömah-

1) Tõuakujubaseme . . . lk. 166

tu 6,2% võrra.)

Suurt rõõku rohe nüsaastaku es-
musest aastatist alates tuli panna SDK-s
maaparandustööde läbi viimisele, sest pal-
jud põllud kannatasid lügnõrkuse
all. Suurt rõõku tuli panna ka soode ja
jäätmaade ülestharimisele. Samas tuli
laiauladustel aladel võidelda taim-
kahjuritega. Nendes töödes üldse rüü-
assignuris 56,5 miljonit marka.⁴

Naatamata sellele, et esimene nüs-
aastaku esimese aasta ülesanded alad
küllaltki suured ja nende täitmine nõu-
dis kogu SDK elanikkonna jõupingutusi,
täideti ja ületati 1951. aasta plaan.
Talupidajad ja põllumajanduse alal töö-
tajad kogusid vaeleldega hea saagi
ja teostasid edukalt sügiseseid künni-
ning külvitööd. Külvipinna plaan täi-
diti 98,7%-lisele, sügisese küevi asoaga
99,4%-lisele. Seda, et küevi alla minna
põllupinna ülestharimise plaanist osa
jõi täitmata, põhjistas asjaolu, et ühe-

1) Труды совхоза... су. 166

2) Тамас.

lenburgi kui ka Brandenburgi maakonnad ei suutnud üles hoida tigi sootuhha maad!"

Suurt tähelepanu 1951. aastal pöörduti loomakasvatusele. Sigade arv suurenes 24,3%, emiste arv 59,8%, veiste üldarv 5,4% ja lammaste üldarv 14,2% võrreldes 1950. aastaga.²⁾

Põllukultuuride kasvatamise asos saavutati märkimisväärsed tulemused, kusjuures rahvamajandis üksikute küttevõrre saagrus oli tunduvalt suurem võrreldes üksiktalumajanditega. Mõnugune oli rahvamajandis ja üksikmajapidamistes kasvatatavate tähtsamate põllukultuuride saagrusi vahel, selgub alljärgnevalt:³⁾ (%)

teravili	11,6
õlikultuurid	27,0
söödakuin	11,7

Põhjus saagrusi vähenemiseks seisus selles, et rahvamajanditel alid almas suuremad võimalused saagrusi tõstmiseks.

1) Трампобачув... лн. 265

2) Samas лн. 266

3) Samas лн. 267

Saasa Demokraatliku Vabariigi rahvamajanduse arendamise esimise viisaastane tihne aasta, s.o. 1952. aasta, on muuvaluks aastaks põllumajanduses. See oli aasta, kus moodustati esimesed põllumajandusloksed tootloksed respervatiivid.

6elmiste aastate edusammud tööluses loid uldused põllumajanduse edarises tuisuks, sht tööstus varustas põllumajandust ikka rohkem masinade ja kunstväetistiga. Põllumajanduse ette teeris ülesanne - anda rohkem põllumajanduslike produktte rahvale. 1951. aastaks oli talupoegade materiaalne tase tunduvalt paranenud aga 1953. aastaks oli see suurenenud 3,2 korda. 1) bli tugunenud töötavate talupoegade ja tööliste liit, mis oligi aluses vabariigi demokraatliku ümberkorraldusele.

Pingimused sotsialistlike majandite loomiseks külas ei tekinud järsku. Need arensid välja järk-järgult ja sedavõrd, kui-

1) C. Anekub, TDP - onnom ümberkorralduse eel seimelykoro rapoga. Moskva, 1954 la. 40

uürd SDV valitsus ja IFLIP lahendasid õigusti põllumajanduse kumulised küsimused.

Nendist küsimustest tähtsamad - kulakuse kui klassi likvideerimine ja talupoegade varustamine maaga - olid lahendatud õigusti. 1951. aastal 90,8% kogu maast kulus töötavale talupoegadele ja ainult 9,2% oli jäänud kulakute valdusse? „Ihikondlikus elus mängivad tähtsat osa töötavad talupojad aga mitte kulakud, nagu see oli varem“²⁾

1952. aasta juulis toimus IFLIP II konverents. See oli sotsialismialuse vajamise konverents. Seal võeti vastu otsus põllumajandusele töötavate kooperatiivide loomise kohta SDV-s vabatahtlikkuse alusel, mis andis tugele uile kooperatiivile. „Põllumajanduse sotsialistlik ümberkorraldus - see on tööliklassi kõige kõige tähtsamaks ülesandeks kapitalismilt sotsialismile ülemineku perioodil“³⁾

tsialgu tekkisid kooperatiivide kõige lihtsamad vormid. Tavaliselt oli, et talu-

1) B. Yusupov, K. Uemopuu ... lk. 382

2) samas

3) B. Yusupov, Труды за мур... lk. 100

pojad hakkasid ühisele töötama, ühiselt
karja kasvatama. Nüüguuue lihtne vorm
tekkis Mersdorffis (Mecklenburg), kus 23 uut
talupoega organiseerisid tootluse ühistu ja
harisid ühisnoos üles 120 ha maad¹⁾

Nad koristasid ühisnoos saagi ja mansid
müügikoostuse. Ainult suhkrupeedi kasvatas
ning koristas sügisel iga puu valdi. Sama-
sugused ühinguid organiseerisid ka ter-
sed kogukonnad. Nii lõi sõbraltu koostöö
eldused ja tingimused külas uue majan-
dusvormi - tootluse kooperatiivide tekkimi-
seks.

PSU valitsus ja BliP toetasid igati
kooperatiivsete ühingute tegevust. Neid va-
hustati sõrdiseminega, suunati riigikoolid
agronoomide ja zootehnikuid ja vabastati
kaheks aastaks normikohustused.

1952. aastaks oli kooperatiividele koon-
dumine võtnud suuri ulatuse. Kui 1952.
aastal juuli kuul oli ainult 59 kooperatiivi,²⁾
süs 1952. aasta septembris oli juba 7143³⁾, aga
1952. aasta novembris oli kooperatiivide

- 1) Т. Т. Комов, Аграрное строительство... с. 373
- 2) Т. Б. Третьяков, Раздумье... с. 87
- 3) Т. Т. Комов, Аграрное строительство... с. 374

aru kasvamaud 1204-ni."

1952. aasta detsembris lõpus tuli Berliinis kokku I põllumajandusloke kooperaatiivide esimeste konverents. Vastavalt konventsioonil isitatavatule arvamustele kooperaatiivide loomise suhtes Saksa Demokraatlikus Vabariigis, arutati läbi ja võeti vastu kolm põllumajandusloke tootlaku kooperatiivi tüüp põhikirja. Need tüübid said vabariigis tuntud nende kohtade nimetuse järgi, millise kooperatiivi kogemusi oli põhikirja koostamisel kasutatud. Nii valdatakse Wormini (I tüüp), Markslebeni (II tüüp) ja Firstädti (III tüüp) tüüpi põllumajandusloke kooperatiive. "Põllumajandusloked tootlikud kooperatiivid on GDR põllumajanduse arengu muste. See on see, mis viib töötavad talupojad ja põludisöliselid sotsialismile, on talupoegade ja tööliste järjekindlalt eluliste vajaduste tästmisele."²⁾

Kooperatiivide tüübid onva organisatsioonivormidelt alid järgmised:

-
- 1) T. T. Tšepjokov, Prazbumu . . . lk. 87
 - 2) G. Amkret, TDP - omdom . . . lk. 42

I tüüp. See on kõige lihtsam kooperaatiiv-
 nise vorm. Sellekohaselt talupojad koope-
 rativi astudes annavad üldiseks kasuta-
 miseks ainult oma künnimaa. See maa
 haritakse ühiselt. Iga kooperaatiivi liige
 võib vastavalt kooperaatiivi liikmete üld-
 koosoleku otsusega jätta isiklikuks kasu-
 tamiseks 0,5 ha maad juur- ja puuvõr-
 aha rajamiseks. Kooperaatiivi liikmed on
 kohustatud vastavalt üldkoosoleku ot-
 susele andma kooperaatiivi kasutusse
 maa ühisarimiseks hobuseid, härgi, trau-
 tooreid ning teisi põllumajandusloome
 masinaid tasuta.

Saadavast üldisest saagist läiditaa-
 se mügile miinigikohustus, moodustata-
 se külv- ja usuripond, makstakse ära
 ühisele tööstatud tööde eest ning koopi-
 rativi liikmetele moolomade ja masi-
 nate kasutamise eest. Ülejäänud pro-
 duktid jaotatakse järgmiselt: kuni 40%
 antakse iga kooperaatiivi liikmele vas-
 tavalt ühiseks kasutamiseks antud põ-
 le suurusle ja kvaliteedile, aga mitte
 vähem kui 60% jaotatakse normipäeva-
 de järgi. Samasuguselt jaotatakse ka
 rahaline sissetulek.

II tüüp. Pühjatus koos künnimaaga (välja arvatud 0,5 ha, mis kuulub isiklikuks kasutamiseks) kooperatiivi liikmed annavad üldiseks kasutamiseks ka hobused, härgjad, traktorid ja teised põllumajanduslikud masinad. Iga kooperatiivi liige võib jätta isiklikuks kasutamiseks ühe hobuse, üks või kaks varrasa ühe härgja ja lehmad. Koristatud üldisest saagist kasutatakse niigikohustus, MTJ-ile tööde teostamise eest, moodustatakse remme-, reserv- ja söödafond ühiskonda jaos ning eraldatakse jagamatu fond. Ülejäänud produktid jaotatakse järgmiselt: kuni 30% jaotatakse kooperatiivi liikmetele vastavalt maa suurusele ja kvaliteedile ja mitte vähem kui 70% läheb jagamisele väljatöötatud normipäevade peale. Samasugusel viisil jaotatakse ka rahaline sisetuluk.

III tüüp. See kooperatiivi tüüp on kõrgemas põllumajandusliku teotluse kooperatiivi normiks. Üldiseks kasutamiseks ei anna kooperatiivi liikmed mitte ainult põllumaad, vaid ka aasad, künnimaad ja metsad. Kooperatiivi üldkoosoleku otsuse põhjal võib iga liige endale jätta

0,5 ha maad juur- ja puuviljade raja-
mises. Üldises kasutamises antakse ka ma-
sivad, osa kariloomi ja suure isemiseks kül-
vise, sööt loomade jaoks isemise saagini
ja suured põllumajandusloomad chitused,
millised talupoeg ei kasuta, kuid on hä-
davajaliku koopratiivide jaoks. Yga puu-
nond võib jätta oma isiklikuks kasuta-
mises kaas lihma vasikatega, kaas emise
pörsastega, määramatul arv koduloomi,
kitsi ja küülikuid. Yga puunond võib
endale jätta ühe hobuse varuga, ühe
härja ning hädavajaliku inventari
maha kasutamiseks.

Üldised saagist ning rahalisest
sissetulekust kooperatiiv tasub mürgile
müügikoostuse, MTY-ll tööd teosta-
mise eest ning moodustatakse üldised
vajalikud fondid. Lisaks nendele moodus-
tatakse invaliididefond, vabadefond ja
fondid lasteasutuste ning lastesõime
asutamiseks. Ülejäänud naturaalne ja
rahaline sissetulek jaotatakse järg-
miselt: 20% jaotatakse liikmetele vas-
tavalt maa suuruselt ja kvaliteetilt,
80% aga väljatöötatud normipäevade peale.

Kõik kooperatiivi liikmed on kohustatud alluma põhikirjale, mis võeti vastu [kooperatiivide esimuste konverentsil ning kinnitati I LÜP KK ja SDV valitsuse poolt.

Põllumajandustöökoo kooperatiivi liikmeks võivad olla ainult talupidajad ja põlludöölised. „Kooperatiivides ei tohi võtta spekulante, kulakuid, suurmaavaldajaid, kui nad kasutavad palgalist tööjõudu.“¹⁾ Kõrval, mitte töötavate elementide lapsi võib võtta kooperatiivi liikmeks, kui nad valdavad ise maad ja elavad oma varanduse vanemate, täidavad ühiskondlikke kohustusi ja töötavad uskujult.

Talupidajate, kes astusid põllumajandustöökoo kooperatiivi liikmeks, kuigi nende mitmesugused soodustusi. SDV konstitutsioonis öeldakse, et põllumajandustöökoo kooperatiivide liikmetel, kes töötavad kooskõlas registreeritud põhikirjaga, vähendatakse maksusid 1952 aastal 25%.²⁾

1) С. Аленко, ТДР. оном ... с. 42

2) Колхозный устав ... с. 224

Edasi öeldakse, et „need kooperatiivi liik-
mid, kes on saanud maad maareformi
alusel, vabastatakse edaspidistist maansi-
dist.“¹⁾

Põllumajanduslooned toetunud kooperatiiv-
id peavad muutuma küla esirindline-
waiks majanduseks. Sellepärast pööras ISLIP
ja SDV valitsus suurt tähelepanu koopera-
tiivide edaspidistisele arengule ja nende tugev-
damisele. „Ahi asutamine sotsialistlikule
ümberrijundusele külas on kõigile demo-
kraatlikule jõudude ja massiorganisat-
sioonide patriootiline ülesanne.“²⁾

Majapidamist kordasadmiseks andis
nii kooperatiividele kui ka ühikule aja peale. Suuremate
põllumajandusloone ehitiste ehitamiseks
anti laenuid pikema aja peale; kari-
loomade, hobuste ja põllumajandusloone
masinate admiseks aga lühema aja pe-
le.

1952. aastal 24. juulil ISLIP KK ja
SDV ministrite nõukoogu võtsid vastu

1) Коллективизация . . . стр. 224

2) В. Чубришев, Парбода за мур . . . стр. 100

otuse „soodustustel põllumajanduslelle
kooperatiividele ja nende liikmetele.“¹⁾ Vas-
tavad sellele kooperatiivid said õiguse
masina- eamendusjaamade tööde kasuta-
mise kohta ismajärjekorras. Kooperatiivi-
del lubati maasta 1952. aastal teasta-
tud tööde eest peale 1953. aasta saagi-
koristusest. MTJ väljaminekud, mis on
sotud 1952. aasta tööde teastamisega,
karti üügi elavusest.²⁾

Peale selle nähti ette miinginormide
vähendamist teravilja, kartuli ja õlikul-
tuuride asar ning kooperatiivide vabasta-
mist rahalisest maasest üügil.

Vastuseks valitsuse hoolitsusele suur-
lehes kooperatiivide arv tunduvalt. Kui
1953. aasta jaanuaris oli 1335 koöpe-
ratiivi³⁾, siis 1953. aasta märtsis oli 3789,
1954. aasta jaanuariks 4665, aga 1955. aastal
jaanuaris juba 5120 kooperatiivi⁴⁾

1953. aasta jaanuariks oli ühine-

-
- 1) Т. То. Төргөвөр, Разбумие ... лк. 86
 - 2) Кочемунгунур ... лк. 221
 - 3) Т. То. Төргөвөр, Разбумие ... лк. 87
 - 4) Т. Т. Комоб, Арпарте ... лк. 374

itud koopratiividisse 13747 majapidamist 22174 ühelega ja 117 tuh. ha. pindalaga. 1954. aastaks suurusis põllumaa pindala 715 tuh. ha-ni, mis moodustas 12% kogu SDR põllumaast 2)

Töotöö koopratiivide tekkimisega muutus kogu sausa küla ilme. Ligi 30% kogu põllumaast kuulus 1953. aastal sotsialistlikule sektorile, 60% oli tiölavate talupoegade käs ja ainult 10% oli jäänud kulaklikele maavaldajatele 3) Missugune oli SDR põllumajanduse sotsiaalne struktuur 1953. aastal, näitab alljärgnev tabel. 3)

	%-dts kasul. maaast.
Rahvamajandus	4
Koopratiivid	12
Asutustele ja org. kuuluv maa	14
Talupoegade majandus:	
väikesed (0,5-5ha)	14
keskmised (5-20ha)	46
suured (20-100ha)	10
kokku	100

1) T. Tõ. Tõpysõber, Põllumaa... lk. 87.
 2) samas
 3) samas

Kooperatiivide moodustamisel IDV-s oli suureks abiks NSV Liidust saadavad kogemused. Mitmed delegatsioonid IDV-st külastasid kooperatiivide loomise peiosid NSV Liitu, tutvudes sealsete põllumajanduslike antellidega. Naatamata sellele, et NSV Liidu seotessid ja kolhessid erinevad tunduvalt IDV kooperatiividest, nii oma struktuuri kui ka tasemeasumisesüsteemi poolest, võis nendelt palju õppida, viite aga suunajapidamise juhtimise osas. Kooperatiivi „Marxleben“ esimene, kes külastas NSV Liitu, ütles: „Ma ole oma sin õhne tutvuda NSV Liidu põllumajandusega. Mina, nagu kõik teised esimene ja teise talupoegade delegatsiooni liikmed tõime NSV Liidust kaasa suurt kogemusi ja hinnalisi nõuanded meie tööks.“¹⁾

Põllumajanduslike kooperatiivide edasine arenemine tuguvad sotsialistlikku sektorit külas. Kui 1953. aasta alguses oli I tüüpi järgi organiseeritud 90% kooperatiividest, ja III tüüpi järgi ainult 6%, siis 1953. aasta lõpus oli III tüüpi järgi

1) C. Ауксуб, ТДР - оном лн. 46

tundevale suuremad võrreldes üksikma-
majapidamisega

1952. aasta lõpuks tuli suurendada
produktiivloomade arvu ja saavutada järg-
mised näitajad võrreldes 1951. aastaga.¹⁾

	1952 a. % võrreldes 1951. aastaga
Veisud:	106,4
nendist: lehmad	112,9
savad	106,2
nendist: emised	113,9
lambad	119,4
nendist ütid	112,8

Seoses kariloomade arvu suurenemisega
pannakse rõhku ka söödabaasi suuremi-
sele. Näite ette söödakultuuride alla võtta
14% roogu põllupinnast.²⁾ Prahvilja ja teiste
põllukultuuride osas tuli saavutada järg-
mine saagimus.³⁾ (ts. ha. lt)

prahvili - 28,7

1) Тетраампобарул . . .

лн. 228

2) санас лн. 227

3) санас

Õlikultuurid	18,5
suhkruput	321,2
kartul	204,0
söödajurevili	427,0

Loomade õige hooldamisel ja korralikul toitmisel suurenes ka nende produktiivsus: järgmine tabel annabki ülevaate 1952. aastal saavutatavast loomade produktiivsusest¹⁾

	Rahvama- jandis 1952.a.	Talup. majandis 1952.a. % 1951. aastast
Keskmine valjalips ühe lehma kohta (h.s. 32%)	kuuni 3400 kg	104,8
Veiste keskmine eluskaal	" 416 kg	112,6
Sigade keskmine eluskaal	" 141 kg	103,8
laine ühelt kanalt aastas	120 tk.	107,0
billa ühelt lambalt aastas	kuuni 4 kg	109,0

1952. aasta ülesanded põllumajanduse alal täideti, kasvatus üldati sõjalise tase.

1953. aasta esimises ühisaastanus oli põllumajandustööle toetlik kooperatiivide

tootmise isimeksi aetakse. See aasta pi-
di tõendamata koopratiivide elujätkesust.
ja sügis tõendaski seda. Vaatamata ette-
võetud raskustele koristasid koopratiivid sü-
gisel suuri saagi ning taastasid õiglas-
selt sügisnõuvi. Tähtsajaliselt täideti ka maa-
ginoostus nügile.

Põllumajanduslike tootlike koopratiiv
„Florian Geyer“ (Aschersleben) oli organiseeritud
1952. aasta augustis. Alguks kuulus
talle koosseisu ainult 5 majapidamist 52
ha maavaldusega. Aga 1953. aastal ühen-
das ta juba 204 ühigt 900 ha pindala-
ga. 1954. aastal oli koopratiivil 988 ha
maad, sellest 900 ha põllumaad. Koopratiivis
oli neli põlludis- ja üks loo-
matarvatus erigaad.¹⁾

1953. aastal oli koopratiivis 1 ha
põllukultuuride saagikus palju suurem kui
seda oli samal ajal üksiktalupoegadele.
Näitena on selle koopratiivi kohta toodud
mõningad arvud²⁾ (to. ha-lt)

1953. a.	planeeritud	panniti
talumukis	28,5	34,6

1) Т. Т. Комов, Аграрские ... стр. 376

2) Т. Т. Терпухов, Разведение ... стр. 92

talidodid	34,5	38,5
jarovisevitatud nisu	30,0	32,0
subskriptid	296,0	350,0 (üksikute toetuste arv kuni 500)

Kooperatiivi sissetulek oli 1954. aastal 1694,3 tuhat marka kuna väljaminek 679,5 tuhat marka.¹⁾ See võimaldas suuredada liikmete rahalist tasu normipäeva kohta.

Loomakasvatuse alal saavutas kooperatiiv suurt edu. Peale organiseerimise oli kooperatiivis 765 karilooma, aasta jooksul see arv kahekordistus.²⁾

Peale müükoostuse täitmist võis kooperatiiv maksta oma liikmetele 2,7 kg teravilja normipäeva peale ning 45 kg teravilja iga hektari põllumaa peale.³⁾ Edusammude ust põllukultuuride kasvatamise alal ja loomakasvatuse alal autasustas LDU valitus kooperatiivi esimeest, partei algorganisatsiooni sekretäri, vaamatupidajad ja silmapaistvaid kooperatiivi liikmeid Rahvusvahelisel pre-

1) T. T. Konom, Arvaprime ... lk. 376

2) T. B. Perygolev, Razbumee ... lk. 92

3) T. T. Konom, Arvaprime ... lk. 377

mia laurraadi normuse andmisega.

Teine põllumajandusliku kooperatiiv "Freier Bauer" (Grop. Polzin, Neubrandenburgi rajoon) saavutas 1953. aastal järgmise saaguse: (ts ha-kt)

talinisu	40
taliõli	42
suhkruput	390
hilise kartul	292

kuna 1951. aastal kasvatati kindel samadelt põldudel samasugused produktid ning saadi vastavalt 30 ts, 32 ts, 300 ts ja 220 ts."

Üheks kõige esimeseks põllumajanduslikuks tootlikuks kooperatiiviks SDV-s oli Walter Ulbrichti-nimeline kooperatiiv Ulvkslebenis (III tüüp). Kooperatiiv võis anda 1953. aastal oma liikmetele normipäevaks 3,2 kg teravilja, 0,5 kg õliõega, 5,95 kg kartulit ja 6 kg söödaputi. Peale selle anti normipäeva peale raha 11,25 marka. 2) Kuid vastavalt maasuurusele ning kvaliteedile anti veel cga ha peale 53,6 kg teravilja, 98 kg kartulit, 100 kg

-
- 1) Т.Т. Комов, Арпаксе ... л. 374
 2) Т.Т. Комов, Арпаксе ... л. 374

söödaputi ja 185 marka raha ¹⁾ Selle koo-
peratiivi liige Burkhold töötas koos abi-
kaasaga. Kalakesi töötasid nad välja
kuus 100 normipäeva. Igal kuul said
nad järgmise tasu: 1100 marka raha
320 kg travilja, 4 kg õliilja, 595 kg kar-
tulit ja 600 kg söödaputi. Sää lisan-
dus veel vahalome ja naturaalne tasu
maa suuruse pealt. ²⁾

Töötav talupoeg Morgunsteru Weisen-
bernit sai oma 4,84 ha suurusele maale
aastas 4400 marka. 1953. aastal astus
ta oma perekonnaga kooperatiivi. Töötades
kalakesi, said nad viied 6747 marka
aastas, kuspärast järele tuleb arvesta-
da veel naturaalne tasu. ³⁾

Suurt abi teotvadelle kooperatiividele
kõlbas asutasid masina- traktorijaamad.
„Sotsialismi ülesehitamine on võimalik
ainult kõikide tööprotsesside kasvava
mehhaniseerimise juures.“ ⁴⁾ Edasi öeldaa-
se PDV konstitutsioonis, et „põllumajaa-
ndustku kooperatiivi ja MTJ koostöö söl-

1) Т. Т. Комов, Архивные ... л. 377

2) Т. Б. Пепухов, Раздумие ... л. 93

3) Там же

4) Коллективизация ... л. 227

mitakse aastase tootluse lepingu alusel!"¹⁾

Masina-tractorijaamade vastavad traktoribrigaadid saadeti kvartal kooperatiividele. Nümsid töötasid koosnõlas põllumajandusbrigaadiga. MTJ oli kohustatud täitma kõik lepingus ettevõetud tööd, kuigi kooperatiiv omalt poolt oli kohustatud tasuma loostatud tööde eest vastavate tariifide alusel.

Masina-tractorijaamade poolt loostatud tööde maht kasvas aasta-aastalt. 1953. aastal lootasid MTJ-d põllutöid 5,4 milj. ha suurusel maa-alal 1,00 milj. ha vastu 1950. aastal.²⁾

Õsimisel viis aastatul laskis välja PDV masinõstus hulka põllumajandusmasinaid, mis juba rahuldavad põllumajanduse vajadused. Kuidas oli suurenenud eeldse põllumajanduslike masinade arv, näitavad järgmised arvud?³⁾

	7. okt. 1949. a.	7. okt. 1953. a.
MTJ	505	605
Traktorid	8571	22500

1) Коллективизация ... л. 229

2) Т. П. Перушова, Разбухание ... л. 94-95

3) Там же л. 95

adrad	8990	23500
kultivaatorid	1963	7500
sihusidujad	4383	9000
measkeelajad	820	3700
kartuliõstnisk		
masinad	989	4200
vejapüksima-		
sinad	6376	8000
veoautod	676	1600

MTJ-de ühisandeks oli varustada kooperative viiala spetsialistidega. Kui 1950. aastal oli vabariigis ainult 513 kõrgema põllumajandusliku haridusega spetsialisti, siis 1954. aastal oli juba 2605.¹⁾ Põllup KK 21. plenumi otsusega pidid kõik MTJ-de direktorid omama 1960. aastaks kõrgema agrotehnilise hariduse. Põllumajanduse alal töötajate teoreetilise teadmiste tõstmiseks loodi 1955. aastal Põllumajanduse Instituut.

Põllumajandustöö produktiivse tootmise osas oli 1953. aastaks saam-

1) "Uusnõukogude ajakiri" № 10 1955 lk. 21.

tatud sõjajärgse tase. Sõjajärgsed taset ei suudetud saavutada ainult õlikultuuridelt, kartulilt ja suhkrupeedilt, mis oli tingitud nende kultuuride halvast hooldamisest. Alljärgnev tabel näitabki, mis määrga oli hektaris saak enne sõda tähtsamate põllukultuuride asas ja kuidas see muutus sõjajärgsetel aastatel.) (ts ka. lt)

	1934-38	1946	1951	1953
Hõõgu teravili (kiskmine)	20,6	14,8	26,5	23,2
nisu	24,6	17,5	32,5	28,3
ruis	17,1	12,9	20,4	19,3
söödavili	22,0	15,5	27,7	25,6
õlikultuurid	14,6	5,9	14,4	10,6
kartul	173,0	120,8	178,9	167,7
suhkruput	291,0	198,4	279,4	290,6

Kagu tabelist selgub, oli 1953. aasta saagikus mõnede kultuuride asas väiksem 1951. aasta saagikusest. Saagikuse vähenemine oli tingitud ebasoodsast ilmastikust koristustööde perioodil ühelt poolt, aga teiselt poolt kulau-

liku elemendi vabavillist tegevust.

Keskmine saagikus vabariigis langes kas selle tõttu, et kooperatiivide moodustamise perioodil pööras valitsus enam tähelepanu just neile, miid iisiktalupidajad, mis alad üngis veel enamuses, aladki need, mis ei suutnud plaani täita. Sellepärast võtsid ILLP ja SDV valitsus põllumajanduse arendamise kohta vastu mitmeid otsuseid. 1954. aasta 10. märtil avaldati SDV ministrite Nõukogu määrus, mis näidati ära väikeste reservide kasutamise võimalused ning küsid loomakarvatused ning põllukultuuride saagikuse suurendamises. 1954. aastal oli plaanis toota 45 tuhat tonni liha, 250 tuhat tonni püma ja 10 tuhat tonni teravilja üll plaani."

Põllukultuuride saagikus 1954. aastal, isimese küsaastaku uljandal aastal ültas tunduvalt 1953. aasta saagikuse. Seda näitavad na alljärguvad arvud 2)

1) Разрушение экономической импери карогной демократии 1955 (6 дзор за 1954) лн. 235

2) там же лн. 229.

1953. aastal 100%

1954. aastal (‰-des)

travili	100,4
suhkruput	117
kartul	120
söödajuurvili	128
põlluküün	101

S. aagruse suurenemisele aitab kaasa asjaolu, et senisest enam põlvnõukaslike tähtsusega ka üksiktalupoegadele. Rahvamajandid said ulgande valmistada paremini talumajapidamisi sordisemnega. Püüdnud hoolitses ka selle eest, et talupojad saaksid kasutada masinaid. Peale selle juurutati laialdaselt uusi agrotehnilisi võtteid põllumajanduses.

1954. aastal suurenes veelgi loomakasvatuse. Eriti pandi rõhku piimajärgide, sigade ja lammasi arendamiseks. Alljärgnev tabel näitabki märkimisväärt loomade arengu kasvu viis aastat algselt aini 1954. aastani."

Paikunne ekonomika... (60309 za 1954)
lk. 231

1950. aastal 100%

	1951	1952	1953	1954
Pümmakari	111,7	123,0	124,9	127,2
Sead	124,3	159,5	143,9	146,0
Lambad	114,2	131,5	142,8	166,4

Naagu tabelist selgub, toimub karileo-
made arvu pidev suurenemine. Sigade asas
on märgata aga langust võrreldes
1952. aastaga. Peapõhjus seisneb siin söö-
dabaasi vähesuses.

Et likvideerida mahajäämus soo-
makarvatusel asas üldse, tuli tõsta põllu-
mejakust, mille tõttu suureneb ka põllu-
kultuuride saagikus, mis rahuldab kas-
tava karjamajanduse nõudlust.

Korraldusel söötmisel ja õigel hool-
datusel olidki head tagajärjed. Nii suu-
mus 1954. aastal väljalüps ühe lehma
kohta kooperatiivsetes majandites 233 kg
võrva, üksikmajapidamistes 212 kg võrva¹⁾

1) Põlvkonna skolaarid ... (Õhutorust 1954 r.)

Esimise viis aastaku jooksul toimunud
 sausa kiilas suured muutused. Tugru-
 us kiila sotsialistliku sektor nute põllu-
 majanduslike tootlike kooperatiivide loo-
 mise tul. Kuidas suures viis aastaku
 jooksul kooperatiivide liikmete arv ja
 pindala, näitab järgmine tabel.¹⁾

	1952	1953	1954	1955
Põllum. koop. arv	1906	4691	5120	6047
liikmete arv (tuh.)	37	129	158	197
põllumaa (tuh. ha)	218	754	931	1279
Koop. kuuluv põllu- maa üldisest maast % - ds	3,3	12,0	14,3	19,8

Ainult 1955. aastal jooksul loodi
 977 uut põllumajanduslike tootlike
 kooperatiivi 38 tuh. liikmete arvuga. Kõi-
 kidest almasolevatel kooperatiividest 77%
 olid organiseeritud III tüüpi järgi.²⁾

1) Разделение экономики в японическое импери-
 царог. гомоократии (Обзор за 1955) Москва
 1956 л. 116.

2) Там же л. 117

Põllumajanduse kogutoodang viis aastaku jooksul suurenes 44%. Tähtsamate põllukultuuride saagikuse suurenemist näitavad järgmised arvud."

1950. aastal 100%

1955. aasta % -d

travili	128
suhkruput	105
söödoput	139
hein	156

Seda aga, kuidas suurenes viis aastaku jooksul loomasaaduste tootmine, näitab alljärgnev tabel.²⁾

	1950	1953	1954	1955
Liha (kg)	96	166	59	181
püim (kg)	548	795	874	854
munad (tk)	185	295	306	315

Tänu tööstuse kiirele arengumisele suurenes ka põllutööstuse arv viis-

1) Põllumajanduse arengumise ... (Ožžop'za 1955)

2) samas lk. 115

IV

Sotsialistliku sektori edasine arengunemine põllumajanduses. (1956 - 1958. a.)

Saasa Demokraatliku Vabariigi rahvamajanduse sotsialistliku iluheituse edasised suurejoonelised arenguprospektiivid olid kavandatud teise viisaastaku plaanis. Teise viisaastaku põhinäsimused arutati läbi ISLÜP KK majandusloku komisjoni koosolekul 18. jaanuaril 1956. aastal. Koosolekul esines kõnega ISLÜP KK esimene sekretär W. Ullmicht, kes näitas ära saavutused ja püstitas kogu maa ette edaspidised ülesanded.

Teise viisaastaku direktiivid võeti vastu ISLÜP III konverentsil, mis toimus 1956. aasta märtsi kuul. Konverentsi otsustus märgitakse, et kogu maa elanikud on haavatud uuest marsilise ü-

kumisest, mis toimus Sõv. S Rahvamajanduse plaani täitmiseks. Peine viieaasta plaan töötati välja aastateks 1956-1960.

Peine viieaastase reedise järjekorred ühisandid põllumajanduse ette. Peine tugv. dada sotsialistlikku sektorit külas. Nähti ette kogu põllumajanduse laualdast muhaniseerimist.

Põllumajanduslohud kooperatiivid, millide moodustamine ja tugv. pidv. jätkus ka teisel viieaastasel, etendosid saasa külas ja kogu Sõv. arm. gus suurt asa. Kooperatiivide arv suv. minus aasta - aastalt. Oma isiklike kogu. muste varal vundus saasa talu. peig, et kooperatiivitu an ai. n. õigi tu. Seda tõendavad ka järgmised andmed: kui 1952. aastal detsembri kuus oli moodus. tatud 1906 põllumajandusloku tevt. loku kooperatiivi, kuhu kuulus üv. 3,3% kogu vabariigi haritavast põb. lumaast, siis 1955. aastal oli neid juba 6047 aga 1958 aastal oli orga. niseeritud 9523 kooperatiivi, kuhu kuulus 38% kogu ülv. haritavast põllumaas.

1) "Бонпосел ւемопии" № 11. 1959 л. 15

Enamus uudust koopratiividest oli moodustatud III tüüpi järgi.

Teoses koopratiivide tekkimisega suurenes ka küla sotsialistliku sektori. Kui 1950. aastal moodustas sotsialistliku sektori külas 0,7%, aga 1958. aastal suurenes see 46%. Samal ajal kapitalistliku sektori vähenes 24,4%-lt 9,9%-le!

Koopratiivide loomise puicoodil alid paljud talupojad kõhkleval seisukohal. Paljude ette kerkis isegi küsimus, misugust teid minna. Väitaks Kottwitzis, elinisei rajoonis astus esimesena koopratiivi talupoeg-kiskmik Fridon ja töötas koopratiivi aseesimehena. Selval, kuita astus koopratiivi, ütles: „Kui ma tulusin 33-plunumi materjalidega, minul, kui parteilükmel tekkis palju mõttad... Peale selle, ma märkasin, et ma, kui üksiktalupoeg ei suuda sammu prodada tootmise edasise kasvuga... Nüüd kutsum kõiki järgneva minu uskujule.“²⁾

1) „Земельное хозяйство“ № 11 1959. lk. 15

2) Б. Земельное, Зарплата за муш... lk. 102

Mõnede talupoegade juures olid tugvas-
ti juurdunud vana norra igandid. Selle-
pärast kõhklusid nad kava. Kuid lõpuks
süski, muudatus kooperatiiviorra pa-
remustus, astusid kooperatiivi liikmeks. Ühes
üksuguseks oli talupoeg Zullerick, par-
titi. Tal oli 12 ha maad. See tugv
kiskmisk li tahenud kava aega midagi
teada kooperatiividest. Kuid lõpuks mõt-
les süski ümber.

Mõned talupojad kartsid, et koopi-
rativi astudes muutub nende ümber.
Kõhklusid kõhklusid olid tingitud ku-
lakliku elemendi vaenukust tegevusest.
Sellepärast jüst aligi tarvis liha vä-
ga hoolikalt ja kannatlikult selgitus-
teed. Tihti tuli üksuguseid talupo-
gi kutsuda ühes külas moodustatud
kooperatiivi külastama, et nad ise
oma silmaga näeksid ja siis muudus-
sid, et kooperatiivikord on parim
üksikmajapidamistest.

Olguigi, et kooperatiivide moodus-
tamine algas partiliselt juba 1952. aas-
tal, teinud pidur võitlus koopi-
rativiorra vaenlastega veel hulka aega.
Kõhklusid vaenukud vaated tulud

see on põllumajandusloend tootloend koopratiivid saavutanud suurt majandusliku edu. Nii näiteks andsid koopratiivid 1955. aastal 20% rogu maa traviiljatoodangust, 26% suhkrupeeditoodangust ja 14% rogu maa kaunulitoodangust.¹⁾

Näitena on toodud koopratiivi „Elvi“ saavutused 1957. aastal. Koopratiiv asus Schönmarkis Kriivini rajoonis. Normitatud aastal sei koopratiiv põllumajandusliku maa iga hektari kohta järgmise saagi.²⁾

püra	825 kg
leomalika	91,2 kg
sealika	130,5 kg
nune	277 tk.
mett	2,4 kg

Koopratiivist realiseeriti suurel paljul rohkem produkti kui 1952. aastal. See andis võimaluse suurendada normipäeva taset.

1) Дазбумне сномодуни... (Обзор за 1956)

2) Б. Чубризем, Карьдэза дур. ^{лн. 143}

^{лн. 102}

Kuuld tootmise nähtajad olid palju kõrgimad kui seda üksiktalupidamistes.

Kästi oli kooperatiivis aruennud karjandusvatus. Karjandusvatuses saadava tulu tõttu võis kooperatiiv oma liikmetele normipäeva peale maha 16,86 marka."

Loomakasvatuse kõrg tase tagas ka söödabaasi almasole. Linnjures tähtsa kohta omas maisikasvatuse. 1956. aastal saidki kooperatiivi liikmed 6 ha-selt pindalaalt suure maisisaaga, mida kasutati haljassöödana sügispuiaodile. Kuuld 1957. aastal valmistati maisist 6900 ts silo. 1958. aastal niilvati kooperatiivis maisi juba 32-ha pindalale, kusjuures otsustati valmistada iga hekta kohta 6-7 tonni silo.²⁾ Maisikasvatuse õigustas end ja tasus ära. Sellepärast kannasid maisi kasvatama kõik kooperatiivid ja varamajapidajad.

Teise määraastaku ilusandeks oli

1) B. Gubõpõem, Третья за мур... , lk. 102

2) samas lk. 103

kogu maa põllumajandusloone rajooni-
de plaanikindlalt sotsialistliku ümberkor-
raldus. Näha see et, et viis aastaku
lõpuks 50% kogu põllupinnast oluks koon-
dunud koopratiivide valdusse. 1) 1958.
aastaks oligi moodustatud TDR- o juba
7366 põllumajandusloone koopratiivi 2)
Hiiniksi 1958. aasta kahe esimise kuuga
loodi 400 uut koopratiivi. 3)

Esimistel aastatel muutusid koope-
ratiivid kokku suurete raskustega. Tõlki-
vigu, mis alad tingitud suure ma-
jandite juhtimisel kogemuste puudumi-
sist. Kuid kui esimestest raskustest
üle saadi ja tehtud vigu tunnustati
ning hendist õpiti, läksid koopratiivid
aasta-aastalt ülesmäge.

Nii näiteks jaani kübarokogunon-
nas, Meiseni rajoonis, kus enamuse talu-
poegi oli koondunud koopratiividesse,
oli mõne aasta möödudes muutunud
kogu küla ilme. Koopratiivi sisetulla
iga ka maa kohta moodustas 1957.

1) Развитие экономики страны народ. гим.
(Обзор за 1957) л. 378

2) И. Кимур, Об экономической развинути
ТДР, Москва 1958

3) samas

aastal 2458 marka, noormipäeva pealt üi-
di aga anda 10,14 marka rahas. Püma
väljalips iga põllumaa hektari kohta
ajavahemikus 1953-1954 oli suurenenud
182% nõrma, lihatootmine aga 385%
nõrma¹⁾

Kooperatiivide liikmete keskmine
sissetulek ühe hektari põllumaa kohta
GDR-s moodustas 1957. aastal 270 marka,
kuu 1956. aastal ulatus see vaid 186
markale²⁾.

GDR müüadesse on ehitatud raas-
aigsed ehitused. Põlludis, mis varem
oli kurnav, on muutunud kiire
spetsialiseeritud tööks, millele basu-
mub kaasaegse tehnika kasutamise

Külasse on ehitatud lastesõt-
mid ja lasteaiad (vt. lk.), klubid
ja raamatukogukoossead. Külas näv-
datakse pidevalt kinofilmi ja muusika
läbi loenguid ning teise kultuuriviri-
tusi.

Sellipärast on ka põllumajandus-

1) В. Чербушев, Борьба за мир... лк. 113

2) И. Кимур, Об экономическому лк. 22.

Lastvard Grosveitsi
kulas.

like tootmise kooperatiivide arvade põllumajanduses pidevalt suurenenud. Ühes sellega on suurenenud ka talupoegade arv, mis on astunud kooperatiivide liikmeks. Alljärgnev tabel näitabki seda, kuidas on kasvanud kooperatiivide ja nende liikmete arv ning põllumaa summas Lõdv-s 1952-1958. aastani."

	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Kooperatiivide arv	1906	4691	5120	6044	6284	6691	9637
Likmete arv (tuh)	37,0	128	158	196	219	229	353
Põllumaa (tuh. ha)	218,0	754,3	931,4	1279,2	1500,6	1681,9	2381,0
Kogu põllumaa % -des tootl. maast.	3,0	12,9	14,0	18,0	23,2	25,0	37,0

Enamus kooperatiive oli organisatsioonid kolmanda tüüpi järgi. Järgmised arvud selgitavadki seda, kui palju oli organisatsioonid kooperatiive kõrgema tüüpi järgi: 2)

	1952	1955	1956	1957
IV tüüpi järgi organisatsioonid koop. arv.	166	4652	5260	5554

1) Разделение экономики... (Одэзон за 1957) лн. 377

2) „Мировая экономика и международные отношения“, №10 1959

Maagu tabelist selgub oli 1957. aastal 6691 kooperatiivist organiseeritud 5554 kõrgema tiibi järgi ja ainult 1137 kooperatiivi nimise ja lase tiibi järgi.

Teisel uisaastanul põllumajanduslohus tootmises standardid endiselt tähtsat osa rahvamajandid. Erandisest olid spetsialiseerunud nõrgiväärtuslohu sordisemine ja tõukarja kasvatamiseks, millega nad varustasid kooperatiive ja üksiktalumajandid. Kui palju PDV-s 1957. aastaks oli moodustatud rahvamajandid, näitab alljärgnev tabel.¹⁾

	1956	1957
Rahvamajandite arv.	555	577
Rahvamajandite kuuluv maa (tuh. ha)	286	296

Need rahvamajandid moodustati niigile kuuluva maa arvult.

Igas rahvamajandis olid alimad oma

¹⁾ Põllumajanduse areng (05zop za 1957) l. 380

masinapark, mis aasta - aastalt on
täiendunud uute masinatega. Kui 1950.
aastal oli rahvamajandis 1830 traktorit
ja 10 kombaini, siis 1955. aastaks oli
traktorite arv kasvanud 4185-ni, kom-
baine oli aga juba 204."

Kõrge agrotehnilise tase ja tööde
hea mehaniseerimine tagavad riigi-
majandis kõrge põllukultuuride saagr-
kuse. Piraviija keskmise saagikuse 1950.
aastast kuni 1955 aastani iseloomusta-
vad järgmised andmed: 2 (ts. ha - tk)

1950 aastal - 24,5, 1952 aastal - 28,1, 1953.
aastal - 27, 1954. aastal - 26 ja 1955. aas-
tal - 29,5

Piraviija saagikuse suurenenine
aitas kindlustada loomadele vajaliku
söödabaasi. Nümanne omakorda vii-
maldas suurendada loomade arvu.
1956. aastaks oli loomade arv üldse
suurenenud järgmiselt: kariloomade
arv 2 korda, sigade arv 6 korda, lam-
maste arv 2 korda. Rohkem kui 80 koh-

1) Põlvkonna ekonomika ... (Õõzõr za 1956)
la. 145

2) samas

namajandid oli spetsialiseerunud töu-
karija autamiseks ja kasvatuselle.

Rahvamajandite töoliste ja tunistu-
jate kollektiivid nõitlevad majandite eda-
sise tõusu eest, karileomade produk-
tiivsuse ja põllumajanduse saagikuse
kõrgete näitajate eest. Laialt levitati
agro- ja lootehnilisi teadmisi.

Analüüsides SõV põllumajanduse
saagikust üldse, siis on märgata sin-
aasla-aastalt saagikuse tunduvalt suu-
menemist. Seda aitab saavutada laial-
dane kunstväetiste kasutamine. Alljärg-
nev tabel näitabki tähtsamate kultuu-
ride saagikust SõV-s. ¹⁾

	1950	1956	1957
teravili	20,7	25,2	...
kartul	181,2	173,4	179,3
suhkruput	273,1	215,6	295,2
siidajuurvili	337,6	366,6	472,4
siidakaun	51,1	61,9	55,1

1) Põllumajanduse majanduslik seis ... (Gózon za 1957)
lk. 375

Arvestades maa majandusloenu jätkuse
 edasist tugunemist ja karjamajanduse
 pidevat kasvu nähti teise viisaastanu jök-
 sul ette suurendada tähtsamalt põllu-
 kultuuride saagrust ja suurendada järg-
 nised näitajad." (ts ka.lt)

travili - 26

õlikultuurid - 15

kartul - 200

suhkruput - 375

Ülaltoodud kultuuride kasvatamise-
 le ja nende saagruste tõstmisele pandi
 sellepärast rohkem rõhku, kuna need
 olid nii põllumajandusloenu kui ka
 tööstusloenu tahtsusega. Näiteks suhkru-
 pudi kasvatamise laiendamise võimal-
 das teota elanikkonnale rohkem suhke-
 mit. Kui 1956 aastal tooditi 550 tuh.
 tonni, siis 1957. aastal tooditi juba 648
 tuhat tonni.²⁾

Et rahuldada karjamajanduse
 kasvavaid nõudmisi, nähti teisel viis-
 aastanul ette suurendada tunduvalt

1) Põllumuu ekonomika... (Õdžopžov 1957)

2) samas lk. 376

lk. 375

söödakuultuuride alla minuat pindala, viti aga tuli panna nõuaku maisikas-
 vatusel. Kui 1958. aastal kasvatati mai-
 si 250 tuh. ha - sel pindalal, siis 1960.
 aastaus pidi maisi alla minuv pind-
 ala suurenema 300 tuh. hektarini 1)

Põllumajandussaaduste kogutoodang
 nü karjamajanduse kui ka põllukultu-
 ride kasvatamise asas võrreldes 1956. aas-
 taga kasvas 1957. aastal 11% võrra, set-
 sialistlõpus sektoris aga 17% võrra 2)
 Külvipind aga vähenes 1% võrra. Kül-
 vipinna vähenemine võrreldes 1950. aas-
 taga oli tingitud sellest, et osa maast
 läis elamute, transpordi, tööstuste ning
 teiste ehituste alla. Külvipind vähenes
 ka selle tõttu, et karjamajanduse eda-
 rsi arenguga osa põllumaast läis
 kultuurkaina alla. Et üldtoodang selle-
 pärast ei vähenenud, vaid isegi kasvas,
 oli talle sellele, et suurendati tundu-
 valt põllukultuuride saagikust.

Missugune osa üldisest pinnast

1) Põllumuu skomolennu... (Odžonov za 1957)

2) samas

oli üksikute kultuuride all, näitab alljärgnev tabel 1) (tuh. ha)

Kultuurid	1950	1951	1955	1956	1957
Teravili	2718	2716	2483	2485	2510
suhkruput	224	224	224	225	230
kartul	812	831	843	820	810
hein	453	497	660	690	676

Kui vaadelda üksikute põllumajanduslike saagrust, siis ilmneb siinigi kõikumisi. Teravilja saagrust 1950-1956. aastani näitab alljärgnev tabel 2) (t/ha)

Kultuurid	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1951-56 kesk.	1956
Teravili	20,7	26,5	24,8	23,2	23,3	26,4	24,8	25,2
suhkruput	273,1	279,0	292,0	290,6	339,6	286,1	297,8	242,6
kartul	181,2	178,9	168,0	167,7	200,9	143,6	171,8	189,7
seädajummi	337,6	382,8	366,0	399,5	510,6	419,0	430,0	379,2

Naagu tabelist selgub, oli mõnede kultuuride

1) Развитие экономики ... (год за 1957)

2) Развитие экономики (год за 1956)
с. 374
с. 139

vide saagikus 1956. aastal madalam kui 1955. aastal, seivasti aga kõrgem 1951-1955 aasta keskmisest. Saagikuse langust on põhjustanud halvad ilmastikuolud saagikoristamise perioodil.

Lähtudes sellest, missugune olu vastavalt kultuuride saagikus, olu ka nende koguteodang. Seda näitab alljärgnev tabel. ¹⁾

Kultuurid	1950	1952	1955	1956	1957
teravili (milj. t.)	5,6	6,8	6,5	5,7	5,8
sellest: nisu (tuh. t.)	1214	1442	1211	1086	1259
rubiniput (tuh. t.)	5754	6336	5712	4324	6465
kartul (milj. t.)	14,7	13,9	12,1	13,6	14,5

Teisel võrdastusel nähti ette suurendada liha, piima, üri ja munade tootmist. See seab tõrised ühanded karjajajandusele. Karjajajanduse koguteodang pidi suurenema võrreldes 1955. aastaga võrdastuse lõpus 18,9% ²⁾. Riigile

1) Дажинские экономические... (60-й год за 1957) лн 593-594

2) Там же 377

pidi ühisaastane jõusul müüdamas 1030 tuh. tonni liha ja 4150 tuh. tonni piima nohkeni kivi eelmisel ühisaastakul.¹⁾

Alates ühis ühisaastaku esimestest aastatest pandi suurt rõhku piimakarja suurendamisele ja produktiivsusel testimisele. 1956. aastal ühmade arv oligi tunduvalt suurenenud. Kui võrrelda selles osas 1955. aastat 1956. aastaga, saab vastavalt järgmised arvud 47,2% ja 51,3%.

Loomakasvatuse arengu kiirendamiseks aitas tunduvalt kaasa premiasüsteemi sisseviimise plaani täitmise ja ülltamise eest. Viimane tõstis töötajate ja elanikkonna materiaalsel huvitatavust. Normitatud premiasüsteem oli sisse viidud 1956. aastal 11,6% koopratiivsest vabariigis.

1956. aastal ongi rajamajanduse arengus näha edasilükkumise paremuse poole. Iga 100 ha põllumaa kohta toodeti aga 1957. aastal valtsa 30% nohkeni ja piima 20% nohkeni

1) Pajbumise ekonomika... (6 dzon za 1957)
lv. 377.

kui 1956. aastal¹⁾, kusjuures talumajapidamistus suurus sealihä ja piima tootmine vastavalt 1% ja 8%. Kuu aega võrrelda üldist kariloomade arvu, siis 1956. aastal oli kooperatiivides nende arv väiksem. 1956. aastal iga 100 ha põllumaa kohta tuli veiseid ja lambad järgmiselt:²⁾

	veised	lambad
liikimajapidamised	57,8	31,2
kooperatiivid	39,1	23,6

Kooperatiivide loomade arvu vähenemine oli tingitud sellest, et kooperatiividesse viimastel aastatel oli ühendatud kohalike organite majandused, kus loomakasvatuse arv nõrgalt arenenud. Kooperatiividesse ühinesid ka põllutöölised ja väikejalupojad, kellel ei olnud nime- lamisväärtust loomapidamist.

1957. aastal on märgata kariloo-

1) Põlvkonna statistika ... (O'zop'za 1957) l. 378

2) Samas

made produktiivsususe tõusu. Väitlus võlja-
 lips ühe lihma kohta moodustas 1957.
 aastal 2508 kg (3,5% kasvavaldusega)
 kuna 1956. aastal saadi lihmalta usk-
 mselte arvult 2367 kg püma. Yga see
 keskmine eluskaal suurus 1956. aasta-
 ga võrreldes 6%. 1957. aasta lha müi-
 giplaan kogu vabariigt ulatuses tärdeiti
 107%-lolt, pima müigiplaan 105%-lolt
 ja munade müigiplaan 118%-lolt. Üld-
 se müüdi müigile litva 1957. aastal
 ioga 100 ha põllumaa kohta 142,8ts.)

Selleks, et saada loomakasvatusest
 rohkem tulu, tuli parandada looma-
 de pidamistingimusi. Tunduvalt rohkem
 tuli ehitada loomapidamiskooneid, mis
 töö alas usimaltoolt rohkem mekhanii-
 seeritud. Otsusteksas oli see, et algrises
 kavati ümber ehitama vanu looma-
 pidamiskooneid, kuna niusugune viis
 oli kooperatiividele selul pöördel ma-
 janduslokkelt kasulikum. Selvel nähti lhte
 kasvloomade vabapidamist. Irgardile

1) Põzbumme skomomunuv... (603072 za 1957)
 (k. 376)

1950. aastal kasutati traktorid ühes 2,2 milj. ha põllumaad (arvestades ümber pehmekim-nike)¹⁾, 1955. aastal suurus see arv 8,2 milj. hektarile, 1956. aastal kasitati ühes juba 9,6 milj. ha. põllumaad.²⁾ 1958. aastal ulatus traktoritega ühiskasitava põlluminna suurus juba 22,1 milj. ha - l.³⁾ Sellega kahemäe aasta jooksul oli suurenenud traktorite poolt vajalikestatud hektarite arv kolmekümnelt 10 korda. Selle ühisastatu jooksul traktorite abil loostatud töinakt pidiigi olema nii suur, et 70% kogu põllutööst võidi loostada masinatiga.⁴⁾

1958. aasta jaanuaris toimus vaba-üügi masina-traktorijaamade töötajate II kongress, kus märgiti, et tuleb tunnustavalt parandada ja tugevdada sidet masina-traktorijaamade ja põllumajanduslike tööliste kooperatiivide vahel. See seisus selles, et MTY saatsod kooperatiividesse peale tehnika ka oma põllumajanduse spetsialistid. Alguses see ühel

-
- 1) "Продумова дупра и согунаемзелья" 1959 № 10 lk. 39
 2) Раздумие экономички... (6030р за 1956) lk. 140
 3) "Продумова дупра и согунаемзелья" 1959 № 10 lk. 39
 4) и. Хитун, 6030р экономички... lk. 23

U.S.V. lietu pūdinoristamuis
kombainu tiorl.

agronoomide turendada mõtu kooperatiivi, mis sugune töö muutus aga raskeks ja vähe-
 tulemuslikuks. Misesugusel juhul ei saadud
 tunnustada äärmiselt põllupõlvandaid ja kind-
 leaus määrata nende muldade struktuuri.
 Sellepärast tuli vajalikuks, et uus agro-
 noom tunnustab ainult ühte kooperatiivi,
 mille traktorbrigad kooperatiivis olles
 pidi alluma põllutööde loostamise
 protsedurile vahetult kooperatiivi juhtimise-
 all.

Masina-tractorjaamade etu al-
 sellel protsedil seatud ühisanne- indlus-
 tada kompleksmehhaniseeritud toot-
 mist põllumajanduslikes tootlikes koopu-
 ratiivides. Näitus loomapidamisfarmides
 seada sisse kõik vajaliku masinad,
 mis võimalikult mehhaniseeritud kõrge
 tööloome.

MÕY tegid 1957. aastal ära sum-
 me töö. Tööde aastaplaan ühtlasi 10%
 võrra, üksikute põllutööde osas aga
 59% võrra. 1957. aastal 50% kõikiidest põllu-
 töödust oli loostatud masina-tractorjaamade
 poalt. 1)

Развращение экономики ... (6030p за 1957)
 лн. 379

Mõnedes SDW rajoonides, mis alluvad vahetult vastavaltel traktorjaamadale, algrõuile mindud selle rajooni kompleksile sotsialistlikule arengule. Näitaks Odverbruchi Yechini kooperatiivi oli koondunud paljude kooperatiivide jaoks rookarja kasvatus. Nõrgim need loomad suunduti kooperatiividisse. Odver aasad aga alrd teans karjamaas kasvavale rookarjale.

Põllumajanduse sotsialistlikus ümberkujunduse plaanis nähti Odverbruch muuta hiljini ümber kõrgelt arenenud kõõgurejaka kasvatusiga rajooniks. Seda üllsannid ei saanud toostada ainult kooperatiivid, vaid ka üksiktalupojad peidid võtma oma südameasjus vastavalt kultuuride kasvatamise. Sotsialistlik ümberkujunduse programm haavas rogu rajooni, iga üksikut tootlikkus kooperatiivi nii ka iga talupojaga. Üllsannete tähtsusele tulid appi ka linnalainikud. Entusiastlikus teises alrd suur edu. Üllsanne täideti ja mitmed aastad varustas Odverbruch Berliini värske kõõgurejaga.

Teine üllsanna plaan, mis saadis suured üllsanded teiste majandus-

harude kõrval ka põllumajandusel, on saaks
 küla sotsialistliku sektori edasise tugunda-
 mise plaaniks.

1956-1978. aastani kasvab kooprati-
 uide arv ning nende asatähtsus põlluma-
 jandusloorus tootmises. Suurenes vabariigi
 traktoritootmine tunduvalt võrreldes 1978.
 nise viisaastakuga.

Looma- ja kalatootmises saavutati 1978.
 viisaastanal loomapiduse tootmises üli-
 sugune tase, et leidi minna vasta-
 vate produktide juures vabatsidustama-
 sel.

Kõik need edusammud olid võrre-
 lised nii varjamajanduse kui ka põllu-
 majanduse laualdase mehhaniseerimise
 su, milles tähtsat osa etendasid vaba-
 riigi MTJ-d.

Lõpp sõna.

Saasa Demokraatliku Nabariigi põllumajanduse arengus alatis seajärjestuse aastast seni tänapäevani, on toimunud suured muudatused. Põllumajanduse suunismärge uorm, mis domineeris põlisel ajal Saasamaal ja millel oli oma arvukas maata- ja vähese maaga talupoegade almasali ühelt poolt ja suurmaavaldajate almasali teiselt poolt, on asendunud võrgeltarenenud põllumajanduslike teotlike kooperatiividega.

reijatuskümne aasta jooksul on SDV talupojad ning töölised pidanud lahendamata need vastused, mida nende ette seadis tegelik elu.

Ida - Saasamaa põllumajanduse seajärjestuse ühisandus oli Hitleri seajärgpolitiika tagajärjel nõrgoos Vanikoon-

na varustamine teiduaaintega. Üheksa
ei olnud kerge ajal, mil viljapõlvud alad
muutuud sõjadallurmasus, kui puu-
dus oli töökausel, tööloomadest ja ma-
sinaatist. Kõikidele uude lisandus uue
kulaakuti vanaultra teguus.

Tänu tööliste ja talupoegade kind-
ta liidu aemasolele saadi uudest kas-
kustest varsti üle.

Üsna vähegi mureda kulaakuti uue
poliitiline uue na majandusliku võim
nõuab ning varustada aruunad maa-
ta ja vähese maaga talupojad maa-
ga uude läbi Yda - Sausamaal demo-
kraatliku maaperem. Maaperemi
tänuuimise puhastas teid socialismile
sauda nõuab.

Sjabsoliselt seaduspärane alr Sausa
Demokraatliku vabariigi väljakuu-
lutamine 1949. aastal, sest maa, mille
rahvas on kestnud endalt arjuseahelad
faisistliku diktatuuris näol, pidi allma
demokraatliku mügraparaadiga. Tä pi-
di kujunema niseuguseus mügrus, mis
vabalt uaitse laste rahvamõrde
nuu. Uendest põhimõttest lähtudes Yda-
Sausamaal kehtestatud okupatsioonivõim

andis oma funktsioonid üle Laura Demokraatliku vabariigi Ajutisele Rahvaojale.

Moodustatud SDV ei jäänud üksinda. NSV Liidu ja teiste sotsialistlike riikide riol on tal õrgid sõbrad ja tuttavad. N. S. Kruštšov ütlebomustas nõukogude rahva suhtumist SDV töölisse järgmiselt: „ Meie rahvas leiab SDV töölisi oma lähimateks sõpradeks, oma ühendades ühtluses suvite marssi, õngeli, ümikiidude est. Meie läheme teiega ühiskonna ümärke saavutamisele - kommunistidele. Meie läheme, üha tihedamalt ja tihedamalt oma riide lütes ja ningrõugused taunistused meid ei hirmuta, ningrõugused venelased ei saa meid peatada, ühi me jääme tundes oma sõprusele, ühi me tugerdame oma sotsialistlikele solidaarsust.“

Nüüdset peale kannas sausa rahvas üle üles ehitama uut üü. Kõige vabariigi rahvamajanduses mõndi üle kindlale plaanimajandusele.

1) „ Kõnnuajumem ” № 15 1953 lk. 102

SDV rahvamajanduse plaan aastatuks 1949-1950, nn. kaheaastaplaan, lõi uldused ja tingimused rahvamajanduse pikemaajalisele planerimisele. Kaheaastaku ülesanded, mille seadsid sama talupoegade ette SLP ja SDV valitus, tähtsiti edukalt. Nüüd võeti üle minna järgmise rahvamajandusplaani tähtsusele.

Töötades välja esimese viisaastaku (1951-1955) direktiive, võrdi arvestada juba tunduvalt suuremate nähtajatega.

Esimene viisaasta plaan pani aluse uula sotsialistlikule ümberkujundamisele. 1952. aastal loodi esimesed põllumajanduslohud tootnud kooprühmid. Selles kooperatiivide moodustamisega võidi parimini kasutada põldu, saada suuremaid saaki, hakati kasvata-ma kõrgeproduktiivsusega täuloomi. Kooperatiivide moodustamisega muutus noogu küla ilme: arenes ehitustegemus, koolitus ehitati kooli, laustaudu, lastesõimi, klubid ja teisi majapidamis-koond. Paranes küla kultuurilolu. Olid almas statsionaarsed kodud, koolimatkogud ja pükenugad.

Tunduvalt tõusis ka talupoja

materjaalne huulu.

Esimesel nisaastamul põllumajanduse kogutoodang oli nii suur, et peale elanikkonna teiduaaintega varustamist suudeti pidevalt rahuldada ka tööstuse töörainti nõuded.

Teoses inimese nisaastamul edu ka täitmisega usidi üle ninna rahvarajanduse teise nisaasta plaani väljatöötamiseks (1956-1960). SDV rahvarajanduse arundamise teise nisaastamul on põllumajanduses sotsialistliku sektori edasise tugevumise nisaastamulks. Tõrmas kooperatiivide arundamine kasv, kusjuures moodustamisel juures aluseks oli kooperatiivide kõrgem tüüp.

Tiisel nisaastamul oli kooperatiivide sisetulek tunduvalt suurem kui esimesel nisaastamul. Tugevumised ka kooperatiivide põllumajandussaaduste kogutoodangu näitajad.

Tunduvalt suurem suletõu ka sotsialistliku sektori minimaal võrreldes vasa-sektoriga

Tausa Demokraatlikus kabanigis tiisel nisaastamul mehanisuriti võin

vaskeid põllumajandusloend tööd, misjuures nõeldi tarvitusele uus meetod - kompleksne mehhaniseeritud tootmise põllumajandus.

Suurimis MTJ asu põllumajandusloendis tootmises. Samuti suurimis traktornite peelt vajati töötatud hektarite arv.

Tesul ühisvastamul esmanordelt mure di üle ümbrute rajoonide kompleksile sotsialistlikule arengule.

Saasa Demokraatliku Nabariigi rahvanmajanduse plaanid aitavad ning aitavad tänapäevalgi ühildada sõjaõhukajate vastu, rahu ust üksteis ja rahvaste vahel.

Saasamaa Sotsialistliku liitkorporaati ja Saasa Demokraatliku Nabariigi valitsus, mis on aland saasa rahva suru te edusammude initsiaatorus, ühtivad alati selle ust, et edaspidi SDV rahvad ühivad elada rahu ja õnnes.

Жичјандис.

Марксист - ленинисти теоритикуд.

1. Ленин, В. И. сочинения 31 Москва 1950
2. Пик, В. Избранные произведения, Москва, 1956
3. Чубрилет, В., Борьба за мир, за победу социализма, за национальное возрождение Германии как миролюбивого демократического государства (Доклад на V съезде Социалистической единой партии Германии 10 июля 1958 года) Москва, 1958
4. Чубрилет, В., К истории новейшего времени, Москва, 1957.

Материалид.

5. Внешняя политика Советского союза в период Отечественной войны III. III Москва 1947.
6. Экономическое развитие стран народной демократии (Обзор за 1953г.) Москва, 1954
7. Конституция и законодательные

- акты ГДР, Москва, 1953.
8. Образование ГДР. Документы и материалы, Москва, 1950
 9. Плавмирование народного хозяйства Германской Демократической Республики Москва 1952
 10. Развитие экономики стран народной демократии, Москва, 1955 (Обзор за 1954г.)
 11. Развитие экономики европейских стран народной демократии, Москва, 1956 (Обзор за 1955г.)
 12. Развитие экономики европейских стран народной демократии, Москва, 1957 (Обзор за 1956г.)
 13. Развитие экономики стран народной демократии, Москва, 1958 (Обзор за 1957г.)
 14. Развитие экономики стран народной демократии, Москва, 1959 (Обзор за 1958г.)

British based:

15. Аиксес, С.; ГДР - отчет миролюбивых сил маленького народа, Москва, 1954

16. Түрмәнскәя Демократическәя Республика, 300 сәуәләп һәм әһәтләп, Москва, 1959.
17. Тәриповиц, Т. Б. Рәзвитие мирной эконо-
мики в Түрмәнскәя Демократическәя
Республика, Москва, 1954.
18. 10 лет Түрмәнскәя Демократическәя
Республика, Москва, 1959.
19. Хирсанов, А., Борьба за единую, неза-
висимую, демократическую, миролюбивую
Түрмәнию, Москва, 1957
20. Хотов, Т. Т., Аграрные отношения и земель-
ная реформа в Түрмәнии, Москва, 1956.
21. Мельников, Д., Борьба за единую, неза-
висимую, демократическую, миролю-
бивую Түрмәнию, Москва, 1957
22. Поляков, Н., На востоке Түрмәнии
(Молодая гвардия) Москва, 1952
23. Карасаиыян, Т., Аграрные преобра-
зования в Түрмәнскәя Демократическәя
Республика, Москва, 1957.

Аҗакитрад га аҗалитед:

24. "Внешнекомитетическәя эроника" № 1-12 1958
25. "Вопросы истории" № 10 1959
26. "Вопросы истории" № 11 1959
27. "Коммунизм" № 10 1958

28. "Коммунист" №15 1959
29. "Международная жизнь" №10 1955
30. "Международная жизнь" №3 1956
31. "Международная жизнь" №6 1956
32. "Международная жизнь" №9 1957
33. "Международная жизнь" №4 1958
34. "Международная жизнь" №10 1958
35. "Мировая экономика и международные отношения" №10 1959
36. "Проблемы мира и социализма"
№10 1959
37. "Neue Zeit" №45 1949
38. "Правда" 1950
39. "Rahva Hääl" 1949. a.

Sisukord:

- Gissejuhatus. lk. 2 - 7
- I Põllumajanduse aluskord pärast sõja lõppu ja agraarreformi Yda-Saasmaal.. lk. 8 - 54
- II Põllumajanduse üldsanded sotsiaalsel-
mineruga kindlale planeerimajandusele... lk. 55 - 84
- III Põllumajandustööteootluse kooperatiiv-
de moodustamine ja isemise ühisajanduse
tulenedes I D V-s. lk. 85 - 117
- IV Sotsialistliku sektori edasine tugiv-
mine põllumajanduses. lk. 118 - 144
- Lõppsoona lk. 145 - 150
- Kirjandus lk. 151 - 154

5. mai 1960. a.

Akirastik.